

PROGNOZA ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO

**projektu zmiany
Studium uwarunkowań i kierunków
zagospodarowania przestrzennego
miasta i gminy Dobrzyń nad Wisłą**

Włocławek, kwiecień 2010r.
(aktualizacja grudzień 2010)

Opracowanie:

mgr Jolanta Rudnicka

Spis treści

1. WSTĘP	4
1.1. PODSTAWA FORMALNO - PRAWNA OPRACOWANIA PROGNOZY.....	4
1.2. METODY ZASTOSOWANE PRZY SPORZADZANIU PROGNOZY	6
1.3. PRZEDMIOT PROGNOZY (CELE, POWIĄZANIA Z INNYMI DOKUMENTAMI, W TYM PROGNOZAMI).....	7
2. OCENA STANU ISTNIEJĄCEGO ŚRODOWISKA	10
2.1. CHARAKTERYSTYKA ŚRODOWISKA PRZYRODNICZEGO	10
2.2. POTENCJALNE ZMIANY ŚRODOWISKA W PRZYPADKU BRAKU REALIZACJI USTALEŃ STUDIUM	16
2.3. STAN ŚRODOWISKA NA OBSZARACH OBJĘTYCH PRZEWIDYWANYM ZNACZĄCYM ODDZIAŁYWANIEM	17
2.4. CHARAKTERYSTYKA ANALIZOWANEGO OBSZARU W ODNIESIENIU DO JEGO POŁOŻENIA WZGLĘDEM OBSZARÓW PODLEGAJĄCYCH OCHRONIE, W TYM OBSZARÓW NATURA 2000	18
3. ANALIZA USTALEŃ STUDIUM	19
4. PROBLEMY OCHRONY ŚRODOWISKA ISTOTNE Z PUNKTU WIDZENIA REALIZACJI PROJEKTU STUDIUM	25
5. CELE OCHRONY ŚRODOWISKA USTANOWIONE NA SZCZEBLU MIĘDZYNARODOWYM, WSPÓLNOTOWYM I KRAJOWYM A ICH ODNIESIENIE W STUDIUM	25
6. SKUTKI DLA ŚRODOWISKA WYNIKAJĄCE Z PROJEKTOWANEGO PRZEZNACZENIA TERENU	27
7. OCENA USTALEŃ ZAWARTYCH W PROJEKCIE STUDIUM W ZAKRESIE STANU I FUNKCJONOWANIA ŚRODOWISKA, JEGO ZASOBÓW, ODPORNOŚCI NA DEGRADACJĘ I ZDOLNOŚCI DO REGENERACJI	43
8. ROZWIĄZANIA ALTERNATYWNE DO ROZWIĄZAŃ ZAWARTYCH W PROJEKTOWANYM DOKUMENCIE	44
9. PROPOZYCJE DOTYCZĄCE PRZEWIDYWANYCH METOD ANALIZY SKUTKÓW REALIZACJI POSTANOWIEŃ PROJEKTU STUDIUM	45
10. TRANSGRANICZNE ODDZIAŁYWANIE NA ŚRODOWISKO	46
11. PODSUMOWANIE	46
12. STRESZCZENIE W JĘZYKU NIESPECJALISTYCZNYM	47
13. WYKORZYSTANE MATERIAŁY	49

1. WSTĘP

Planowanie i zagospodarowanie przestrzenne we wszystkich sferach rozwojowych tj., społeczno – gospodarczej, infrastruktury technicznej i ekologicznej (środowiska przyrodniczego) zapewnia powiązanie długookresowego planowania i programowania z procesem realizacji inwestycji oraz przyjmuje za podstawę tych działań zrównoważony rozwój i ład przestrzenny.

Zrównoważony rozwój należy rozumieć jako rozwój społeczno – gospodarczy, w którym następuje proces integrowania działań politycznych, gospodarczych i społecznych z zachowaniem równowagi przyrodniczej oraz trwałości podstawowych procesów przyrodniczych, w celu zagwarantowania możliwości zaspokojenia podstawowych potrzeb poszczególnych społeczności lub obywateli zarówno współczesnego pokolenia jak i przyszłych pokoleń.

Przez ład przestrzenny należy rozumieć takie ukształtowanie przestrzeni, które tworzy harmonijną całość oraz uwzględnia w uporządkowanych relacjach wszelkie uwarunkowania i wymagania funkcjonalne, społeczno – gospodarcze, środowiskowe, kulturowe i kompozycyjno – estetyczne.

Jednym z instrumentów dla tworzenia warunków zrównoważonego rozwoju i ładu przestrzennego, a także uwzględniającego wymagania ochrony środowiska jest „Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy”.

Do sporządzenia Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta i gminy Dobrzyń nad Wisłą przystąpiono zgodnie z Uchwałą Nr X/72/07 Rady Miejskiej w Dobrzyniu nad Wisłą z dnia 12 listopada 2007 r. w sprawie przystąpienia do sporządzenia niniejszej zmiany.

Na potrzeby niniejszego studium wykonane zostało opracowanie ekofizjograficzne. Sporządzono projekt zmiany studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta i gminy Dobrzyń nad Wisłą, który uzyskał pozytywną opinię Powiatowej Komisji Urbanistyczno – Architektonicznej w Lipnie.

W tym czasie zgodnie z art. 51 ust. 1 w związku z art. 46 pkt. 1 ustawy z dnia 3 października 2008r. o udostępnieniu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. Nr 199 poz. 1227), obowiązującej od dnia 15 listopada 2008r., wprowadzone zostały zmiany w art. 11 pkt 10 ustawy z dnia 27 marca 2003r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz. U. nr 80 poz. 717 z późn. zm.).

Dla projektu studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego lub jego zmiany opracowuje się obligatoryjnie prognozę oddziaływania na środowisko. Do dnia 15 listopada 2008r. nie było wymogu sporządzania do studium takiego dokumentu.

1.1. PODSTAWA FORMALNO - PRAWNA OPRACOWANIA PROGNOZY

Procedurze oceny oddziaływania na środowisko podlegają prawie wszystkie dokumenty strategiczne sporządzane na różnych szczeblach administracji jeżeli ich przyjęcie, uchwalenie lub realizacja może mieć pośredni lub bezpośredni wpływ na środowisko.

Podstawy formalno – prawne dla przeprowadzonego w prognozie określenia skutków środowiskowych oraz oceny rozwiązań funkcjonalno – przestrzennych i możliwości rozwiązań eliminujących negatywne oddziaływania na środowisko projektu zmiany Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego stanowią:

- Ustawa z dnia 3 października 2008 roku o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. Nr 199 poz.1227), która weszła w życie z dniem 15 listopada 2008r.,
- Ustawa z dnia 27 marca 2003r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz. U. Nr 80 poz. 717 z późn. zm.),

a także ustanowione na szczeblu międzynarodowym:

- Dyrektywa 2001/43/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 27 czerwca 2001r. w sprawie oceny wpływu niektórych planów i programów dla środowiska (Dz. Urz. WE L 197 z dnia 21 lipca 2001r.), tzw. Dyrektywa SEA,
- Dyrektywa 2003/4/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 28 stycznia 2003r. w sprawie publicznego dostępu do informacji dotyczących środowiska (Dz. Urz. WE L 156 z dnia 25 czerwca 2003r.),
- Dyrektywa 2003/35/WE parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 26 maja 2003r. przewidującej udział społeczeństwa w odniesieniu do sporządzania niektórych planów i programów w zakresie środowiska oraz zmieniającej w odniesieniu do udziału społeczeństwa i dostępu do wymiaru sprawiedliwości dyrektywy Rady 85/337/EWG i 96/61/WE.

oraz wiele innych ustaw szczególnych i przepisów wykonawczych, z których należy wymienić między innymi:

- Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001r. prawo ochrony środowiska (Dz. U. z 2008r. Nr 25 poz. 150 z późn. zm.),
- Ustawa z dnia 7 lipca 1994 roku Prawo budowlane (Dz. U. z 2006 roku; Nr 156 poz. 1118 z późn. zm.),
- Ustawa z dnia 18 lipca 2001 roku Prawo wodne (Dz. U. z 2005 roku Nr 239 poz. 2019 z późn. zm.),
- Ustawa z dnia 16 kwietnia 2004 roku o ochronie przyrody (Dz. U. Nr 92, poz. 880 z późn. zm.),
- Ustawa z dnia 3 lutego 1995 roku o ochronie gruntów rolnych i leśnych (Dz. U. z 2004 r. Nr 121 poz. 1266 z późn. zm.),
- Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 roku o odpadach (Dz. U. z 2007 roku Nr 39, poz. 251 z późn. zm.),
- Ustawa z dnia 13 września 1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach (Dz. U. z 2006 r. Nr 123, poz. 858 z późn. zm.),
- Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 09 listopada 2004 roku w sprawie określenia rodzajów przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko oraz szczegółowych uwarunkowań związanych z kwalifikowaniem przedsięwzięcia do sporządzenia raportu o oddziaływaniu na środowisko (Dz. U. Nr 257 poz. 2573 z późn. zm.),
- Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 14 czerwca 2007 roku w sprawie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku wraz z załącznikami (Dz. U. Nr 178 poz. 1841),
- Rozporządzenie Nr 26/2004 Wojewody Kujawsko-Pomorskiego z dnia 18 sierpnia 2004 roku w sprawie zakazów obowiązujących w obszarach chronionego krajobrazu w województwie kujawsko-pomorskim (Dz. Urz. Woj. Kuj.-Pom. Nr 120, poz. 2017),
- Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 21 lipca 2004 roku w sprawie obszarów specjalnej ochrony ptaków Natura 2000 (Dz. U. z 2004 r. Nr 229, poz. 2313 z późn. zm.),
- Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 10 maja 2005 roku w sprawie siedlisk przyrodniczych oraz gatunków roślin i zwierząt, wymagających ochrony w formie wyznaczenia obszarów Natura 2000 (Dz. U. z 2005 roku Nr 94, poz. 795 z późn. zm.),
- Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 22 listopada 2002r. w sprawie warunków, jakie należy spełnić przy wprowadzeniu ścieków do wód lub do ziemi oraz w sprawie substancji szczególnie szkodliwych dla środowiska wodnego (Dz. U. Nr 212, poz. 1799),
- Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 23 stycznia 1987 r. w sprawie szczegółowych zasad ochrony powierzchni ziemi (Dz. U. Nr 4 poz. 23).

1.2. METODY ZASTOSOWANE PRZY SPORZADZANIU PROGNOZY

Dokumentem niezbędnym do przeprowadzenia postępowania w sprawie oceny oddziaływania na środowisko w odniesieniu do Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego jest prognoza oddziaływania na środowisko. Jej opracowanie jest w Polsce obligatoryjne (art. 51 ust. 1 w związku z art. 46 pkt. 1 ustawy o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko).

„Prognoza...” stanowi integralny element studium. Ewentualne korekty dotyczące likwidacji bądź zmniejszenia zagrożeń środowiska przyrodniczego i kulturowego wprowadzane były na bieżąco przy współpracy zespołów autorskich obu opracowań.

Zgodnie z art. 11 pkt 10 ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym Burmistrz Miasta poddaje wraz z projektem zmiany Studium również Prognozę postępowaniu z udziałem społeczeństwa tj. ogłaszając odpowiednio wyklada projekt zmiany studium wraz z prognozą oddziaływania na środowisko do publicznego wglądu na okres co najmniej 30 dni oraz organizuje w tym czasie dyskusję publiczną nad przyjętymi w tym projekcie studium rozwiązaniami.

„Prognoza...” jest opracowaniem autorskim, sporządzonym w oparciu o dostępne materiały tj. publikacje, dokumenty, raporty i inne.

Prace nad prognozą powinny umożliwić;

- identyfikację możliwych do określenia skutków środowiskowych (pozytywnych i negatywnych) realizacji ustaleń studium,
- identyfikację potencjalnych pól konfliktów przyrodniczo – przestrzennych, a także ewentualnych sprzeczności z ustaleniami innych dokumentów programowych lub z wymogami prawa,
- wskazanie znaczących aspektów środowiskowych w poszczególnych obszarach problemowych (sferach funkcjonalno - przestrzennych),
- na obecnym etapie opracowania projektu studium – identyfikację i eliminację tych celów, priorytetów i kierunków rozwoju, których negatywne skutki środowiskowe pozostają w sprzeczności z wymogami prawa lub z postanowieniami Polityki Ekologicznej Państwa lub międzynarodowymi zobowiązaniami Polski,
- wskazanie metod ograniczenia negatywnych (ale akceptowanych ze względu na nadrzędny interes publiczny) oraz wzmacniania pozytywnych (preferowanych) skutków środowiskowych realizacji studium,
- wskazanie rozwiązań alternatywnych, przyczyniających się do zmniejszenia obciążenia środowiska poprzez zmianę (tam gdzie jest to zasadne) wykorzystania zasobów, ograniczenia emisji zanieczyszczeń, zapobiegania degradacji walorów przyrodniczych i krajobrazowych,
- określenie obszarów niepewności opracowanej prognozy.

Ocenę oddziaływania na środowisko sporządzanego dokumentu przeprowadzono w następującym trybie:

- uzgodnienie z Regionalnym Dyrektorem Ochrony Środowiska w Bydgoszczy (Postanowienie znak: RDOŚ-04.00.6613/24/09KB z dnia 13 marca 2009r.) i Państwowym Wojewódzkim Inspektorem Sanitarnym w Bydgoszczy (pismo znak: N.NZ-400-L-1/13-609/09 z dnia 12 stycznia 2009r.) zakresu i stopnia szczegółowości informacji wymaganych w prognozie oddziaływania na środowisko do projektu zmiany studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta i Gminy Dobrzyń nad Wisłą,
- zapewnienie opracowania prognozy oddziaływania na środowisko projektu zmiany studium,
- zapewnienie możliwości udziału społeczeństwa w postępowaniu w sprawie oceny oddziaływania na środowisko projektu zmiany studium,
- poddanie projektu zmiany studium wraz z prognozą zaopiniowaniu przez Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Bydgoszczy i Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego w Bydgoszczy,

- uwzględnienie przy opracowaniu ostatecznej wersji projektu zmiany studium ustaleń i wniosków z prognozy oddziaływania na środowisko, opinii Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska oraz Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego, a także rozpatrzeniu uwag i wniosków zgłoszonych przez obywateli, instytucje i organizacje społeczne.

Za wiodące zasady sporządzenia dokumentu prognozy uznano:

- a) prognoza ma oceniać skutki wpływu ustaleń projektu zmiany studium na środowisko, czyli określać wpływ wynikający z nowego przeznaczenia terenów na określone rodzaje użytkowania oraz z określenia warunków zagospodarowania tych obszarów,
- b) zasady i kierunki zagospodarowania projektu zmiany studium dotyczą konkretnej rzeczywistości obejmującej środowisko przyrodnicze o zróżnicowanej wartości (specyficznych dla tego miejsca cechach i wartościach) wraz z istniejącym zainwestowaniem i użytkowaniem, które na to środowisko oddziałuje negatywnie, stwarzając zagrożenia lub pozytywnie, stanowiąc szansę dla istniejących zasobów środowiska,
- c) istota prognozy zawiera się w ocenie na ile ustalenia studium pozwolą na zachowanie istniejących wartości zasobów środowiska, na ile wzbogacą lub odtworzą obniżone lub zdegradowane wartości oraz w jakim stopniu ustalenia studium mogą spotęgować istniejące zagrożenia, mogą osłabić te zagrożenia lub stwarzają możliwość pojawienia się nowych szans dla ukształtowania jakości środowiska,
- d) tak więc prognoza nie jest dokumentem rozstrzygającym o słuszności realizacji zamierzeń inwestycyjnych przewidzianych kierunków zagospodarowania przestrzennego, a jedynie przedstawia prawdopodobne skutki jakie niesie za sobą realizacja założonych w projekcie kierunków rozwoju na poszczególne komponenty środowiska w ich wzajemnym powiązaniu, ekosystemy, krajobraz a także na ludzi i dobra materialne oraz dobra kultury.

Przy ocenie projektu studium, w kontekście przewidywanych zmian, uwzględniono również cele globalne ochrony środowiska przyrodniczego i kulturowego wynikające z polityki zarówno regionalnej jak i krajowej.

Ponieważ studium opracowywane jest dla miasta i gminy w granicach administracyjnych, pozwala to na ocenę czy przyjęte rozwiązania mające na celu zapobieganie, ograniczenie lub kompensację przyrodniczą negatywnych oddziaływań na środowisko mogących być rezultatem realizacji projektowanego przeznaczenia terenów i czy w wyniku nakładania się zagrożeń lub szczególnych problemów jednostek nie następuje koncentracja zagrożeń i kolizji w obszarach granicznych.

1.3. PRZEDMIOT PROGNOZY (CELE, POWIĄZANIA Z INNYMI DOKUMENTAMI, W TYM PROGNOZAMI)

Celem opracowania jest zbadanie oraz ocena stopnia i sposobu uwzględnienia aspektów środowiskowych w poszczególnych częściach projektu studium oraz określenie i ocena przewidywanych skutków wpływu na środowisko. Należy jednak zdawać sobie sprawę z tego, że ze względu na dużą złożoność zjawisk przyrodniczych, ograniczony zakres rozpoznania środowiska oraz ogólny charakter dokumentów planistycznych, ocena potencjalnych przekształceń środowiska wynikających z projektowanego przeznaczenia terenu, ma charakter hipotetyczny.

W opracowaniu określa się:

- zasady zagospodarowania terenów oraz obiektów podlegających ochronie,
- zasady obsługi w zakresie infrastruktury technicznej (szczególnie w zakresie gospodarki ściekowej) i komunikacji,
- lokalne warunki zagospodarowania terenów z punktu widzenia ochrony środowiska przyrodniczego i kulturowego.

Dokonana została próba przedstawienia propozycji rozwiązań eliminujących lub ograniczających negatywny wpływ na środowisko zmian przeznaczenia określonych terenów wynikających z ustaleń projektu zmiany studium.

Prognoza sporządzona została w trakcie trwania procedury sporządzania zmiany Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta i gminy Dobrzyń nad Wisłą

przyjętego Uchwałą Nr XXVI/153/98 Rady Miejskiej w Dobrzyniu nad Wisłą z dnia 18 czerwca 1998 roku sporządzonego na podstawie ustawy z dnia 7 lipca 1994 r. o zagospodarowaniu przestrzennym (Dz. U. z 1999 r. Nr 15 poz. 139 z późn. zm.). Zmiana sporządzana zgodnie z ustawą z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz. U. Nr 80 poz. 717 z późn. zm.) oraz na podstawie Uchwały Nr X/72/07 Rady Miejskiej w Dobrzyniu nad Wisłą z dnia 12 listopada 2007r. w sprawie przystąpienia do sporządzenia niniejszej zmiany.

Prognoza powinna ocenić skutki wpływu ustaleń zmiany studium na środowisko, czyli określić wpływ wynikający z nowego przeznaczenia terenów na określone rodzaje użytkowania oraz z określenia warunków zagospodarowania tych obszarów. Istota prognozy zawiera się w ocenie na ile ustalenia studium pozwolą na zachowanie istniejących wartości zasobów środowiska, na ile wzbogacą lub odtworzą obniżone lub zdegradowane wartości oraz w jakim stopniu ustalenia studium mogą spotęgować istniejące zagrożenia, mogą osłabić te zagrożenia lub stwarzają możliwość pojawienia się nowych szans dla ukształtowania jakości środowiska. Prognoza nie jest jednak dokumentem rozstrzygającym o słuszności realizacji zamierzeń inwestycyjnych przewidzianych nowymi ustaleniami studium, a jedynie przedstawia prawdopodobne skutki jakie niesie za sobą realizacja ustaleń studium na poszczególne komponenty środowiska w ich wzajemnym powiązaniu, ekosystemy, krajobraz a także na ludzi i dobra materialne oraz dobra kultury.

Dotychczas Prognozy oddziaływania na środowisko sporządzone zostały do następujących, obowiązujących miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego:

- 1) Uchwała Nr 7/68/00 Rady Miejskiej Dobrzyń nad Wisłą z dnia 30 sierpnia 1999r. w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego na nieruchomości nr 755/5, 755/6, 755/7 przy ulicy Robotniczej w Dobrzyniu nad Wisłą – Dz. urz. Woj. Kujawsko – Pomorskiego z dnia 23.11.1999r. nr 80 poz. 944 (dotyczy zagospodarowania strefy ochrony sanitarnej dla istniejącej oczyszczalni ścieków),

Prognoza skutków wpływu ustaleń miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla obszaru budowy zespołu garaży przy ulicy Robotniczej w Dobrzyniu nad Wisłą na środowisko przyrodnicze

Wybrane wskazania do kształtowania struktury funkcjonalno – przestrzennej i zasad zagospodarowania terenu dotyczące przeciwdziałania niekorzystnym zmianom środowiska przyrodniczego wynikające z przedmiotowej prognozy:

- dla podniesienia estetyki i harmonii przestrzeni i krajobrazu w ustaleniach realizacyjnych ściśle określić dopuszczalną kolorystykę elewacji i ewentualne miejsca posadowienia przyszłych reklam elewacyjnych i wolnostojących,
- w programie komunikacji uwzględnić powiązania komunikacyjne z możliwością wydzielenia ścieżek rowerowych i miejsc parkowania rowerów,
- w ustaleniach realizacyjnych przewidzieć rozwiązania eliminujące możliwość skażenia środowiska podziemnego substancjami ropopochodnymi i metalami ciężkimi, wykonanie szczelnych parkingów samochodowych oraz kanalizacji deszczowej odprowadzającej zanieczyszczone wody opadowe poprzez separatory,
- bezwzględnie ograniczyć do minimum wszelkie prace gruntowe, wymianę gruntów i umożliwić penetrację zanieczyszczeń wód opadowych do warstwy wodonośnej,
- wszelkie ograniczenia i zakazy wynikające z osuwiskowego charakteru terenu muszą być ze względów bezpieczeństwa przestrzegane.

- 2) Uchwała Nr 19/156/01 Rady Miejskiej Dobrzyń nad Wisłą z dnia 16 listopada 2001r. w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla obszaru wielofunkcyjnego przy ulicy Lipnowskiej w Dobrzyniu nad Wisłą – Dz. Urz. Woj. Kujawsko – Pomorskiego Nr 21 poz. 427, (dotyczy przeznaczenia terenu pod przemysł rolno – spożywczy, produkcję przetwórstwa rolnego, przechowalnictwo owoców i warzyw oraz usługi rzemiosła nieuciążliwego i teren drogi publicznej),

Prognoza skutków wpływu projektowanych ustaleń miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla obszaru wielofunkcyjnego położonego przy ulicy Lipnowskiej w Dobrzyniu nad Wisłą na środowisko przyrodnicze.

Wybrane wskazania do kształtowania struktury funkcjonalno – przestrzennej i zasad zagospodarowania terenu dotyczące przeciwdziałania niekorzystnym zmianom środowiska przyrodniczego wynikające z przedmiotowej prognozy:

- dla podniesienia estetyki i harmonii przestrzeni i krajobrazu w ustaleniach realizacyjnych ściśle określić dopuszczalną kolorystykę elewacji i ewentualne miejsca posadowienia przyszłych reklam elewacyjnych i wolnostojących,
 - jeżeli w ramach ustaleń dotyczących funkcji usług komunikacyjnych miałyby się znaleźć stacja paliw należy dla niej opracować ocenę oddziaływania na środowisko,
 - tereny wskazane do przekształceń inwestycyjnych na terenie gminy wymagają uzyskania zgód na zmianę sposobu użytkowania gruntów rolniczych na cele nierolnicze.
- 3) Uchwała Nr V/33/03 Rady Miejskiej Dobrzyń nad Wisłą z dnia 28 kwietnia 2003r. w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego obszaru położonego częściowo w obrębie ewidencyjnym Nr 1 miasta Dobrzyń nad Wisłą oraz obrębach ewidencyjnych Zbyszewo, Bachorzewo, Płomiany, Lenie Wielkie i Chalin w gminie Dobrzyń nad Wisłą – Dz. Urz. Woj. Kujawsko – Pomorskiego z dnia 26.06.2003r. Nr 62 poz. 1017 (dotyczy lokalizacji siłowni wiatrowych wraz z infrastrukturą techniczną).

Prognoza skutków wpływu projektowanych ustaleń miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla obszaru położonego częściowo na gruntach miasta Dobrzyń nad Wisłą oraz częściowo na gruntach wsi: Zbyszewo, Bachorzewo, Płomiany, Lenie Wielkie, Chalin w gminie Dobrzyń nad Wisłą (plan dotyczy lokalizacji na ww. terenach farmy wiatrowej).

Wybrane wskazania do kształtowania struktury funkcjonalno – przestrzennej i zasad zagospodarowania terenu dotyczące przeciwdziałania niekorzystnym zmianom środowiska przyrodniczego wynikające z przedmiotowej prognozy:

- przeznaczenie inwestycji sprzyja pozyskiwaniu czystej energii ze źródeł odnawialnych (wiatru) i pozwala uniknąć emisji do atmosfery zanieczyszczeń i zmian spowodowanych tradycyjnymi metodami pozyskiwania energii z kopalin,
- projektowane zagospodarowanie terenu i nowe jego przeznaczenie wprowadza kolizję funkcji z terenami sąsiednimi, stanowi ograniczenie dla swobodnego lokalizowania nowej zabudowy siedliskowej,
- ze względu na zagrożenie hałasem spowodowane pracą urządzeń wiatrowych, należy przyjąć strefę ochrony akustycznej istniejącej zabudowy 500m, po przeprowadzonych pomiarach i określeniu faktycznego poziomu hałasu strefa ta może ulec zmniejszeniu,
- przy opracowaniu dróg dojazdowych uwzględnić tereny, które nie będą wymagały wycinki drzew, po zakończeniu procesu budowy przeprowadzić rekultywację terenów nie wykorzystanych do dalszej eksploatacji wież wiatrowych,
- ze względu na przebieg przez analizowany teren infrastruktury o charakterze tranzytowym (ropociąg, gazociąg wysokoprężny 2 x Dn 500, rurociąg etylenu, kabel telekomunikacji międzymiastowej) w projekcie technicznym uwzględnić wszelkie zabezpieczenia w celu wyeliminowania zagrożeń nadzwyczajnych.

Prognozy opracowane zostały równoległe z projektami miejscowych planów w celu wyeliminowania jak największej ilości zagrożeń na etapie sporządzania planu i opracowywania jego ustaleń. W prognozie oddziaływania na środowisko projektu niniejszego studium uwzględniono ustalenia w/w prognoz.

Dla innych opracowań z obszaru miasta i gminy jak: Strategia rozwoju miasta i gminy Dobrzyń nad Wisłą (2000r.), Program ochrony środowiska dla miasta i gminy Dobrzyń nad Wisłą na lata 2004-2011 (grudzień 2004r.), Plan gospodarki odpadami dla miasta i gminy Dobrzyń nad Wisłą na lata 2004-2011 (grudzień 2003r.), nie było obowiązku sporządzenia prognozy wpływu ustaleń w/w dokumentów na środowisko przyrodnicze. W związku z powyższym nie były przeprowadzone dla tych dokumentów oceny oddziaływania na środowisko.

2. OCENA STANU ISTNIEJĄCEGO ŚRODOWISKA

2.1. CHARAKTERYSTYKA ŚRODOWISKA PRZYRODNICZEGO

Zasoby, walory środowiska i różnorodność biologiczna

- Powierzchnia ziemi

Pod względem fizyczno-geograficznym gmina Dobrzyń położona jest w obrębie Mezuregionu Pojezierze Dobrzyńskie, będącego częścią makroregionu Pojezierze Chełmińsko-Dobrzyńskie (J. Kondracki). Południowy niewielki fragment gminy obejmuje mezoregion Kotlina Płocka, będąca częścią makroregionu Pradoliny Toruńsko-Eberswaldzkiej (J. Kondracki, J. Ostrowski).

Pod względem geomorfologicznym obszar gminy w znacznej części położony jest na wysoczyźnie morenowej ukształtowanej w wyniku zlodowacenia Wisły i zbudowanej głównie z utworów gliniastych. Jest to obszar stosunkowo mało urozmaicony, poprzecinany kilkoma niewielkimi rynnami subglacialnymi. Jedynie w północno-wschodniej części gminy występują utwory piaszczyste związane z sandrem Skrwy. Najbardziej urozmaicony, pod względem rzeźby terenu, fragment gminy to krawędź wysoczyzny. Od strony Wisły jest ona stroma, różnice wysokości wynoszą tu 50-60 m. Występują w niej liczne rozcięcia erozyjne i denudacyjne oraz osuwiska. Rzędne terenu oscylują w granicach 90-120 m n.p.m. Południową granicę gminy stanowi tzw. „wzgórze nadwiślańskie”. Warstwy pliocenu i miocenu są tutaj silnie zaburzone glacitektonicznie. Trzeciorząd jest miejscami wysunięty na powierzchnię terenu. Wschodnie łoża trzeciorzędowych w krawędzi wysoczyzny ułatwiają rozwój osuwiska i zsuwów ku dolinie Wisły.

Obszar Pojezierza Dobrzyńskiego pokrywają w całości osady czwartorzędowe o bardzo różnej miąższości. Starsze osady trzeciorzędowe występują jedynie lokalnie m.in. na terenie gminy Dobrzyń n/Wisłą. Najważniejszą cechą budowy geologicznej omawianego obszaru jest elewacja trzeciorzędu (tzw. „elewacja płocka”). Warstwy osadów trzeciorzędowych są na dużym obszarze gminy zaburzone i pofałdowane. Utwory czwartorzędowe występują tu generalnie w formie dwóch poziomów glin zwałowych rozdzielonych serią piaszczysto-żwirową. Najstarszymi osadami czwartorzędu jest glina zwałowa zlodowacenia południowopolskiego, występująca najczęściej w licznych depresjach. Z okresu interglacjału mazowieckiego pochodzą piaski rzeczne i piaski ze żwirami. Osady zlodowacenia środkowopolskiego występują nie tylko w obrębie depresji trzeciorzędu, lecz budują ówczesną wysoczyznę. Miąższość gliny zwałowej waha się w granicach 30-60 m. Interglacjał emski reprezentują piaski różnoziarniste ze żwirem o miąższości ok. 10 m, znajdujące się ok. 30 m pod osadami zlodowacenia Wisły. Osady zlodowacenia Wisły budują m.in. formy marginalne łądolodu ciągnące się od Gójska na stronę Płocka. Są to piaski, żwiry, głazy moreny czołowej i glina zwałowa, której miąższość wynosi ok. 10 m. Podobne osady zachowały się w okolicy Chalina i dalej w kierunku południowo-wschodnim. Miąższość gliny zwałowej fazy leszczyńskiej, poznańskiej oraz kujawskiej (zwanej obecnie subfazą kujawsko-dobrzyńską), która występuje na znacznych obszarach gminy, waha się najczęściej od kilku do kilkunastu metrów. We wschodniej części gminy znajdują się osady wodnolodowcowe tworzące sandr dobrzyński (sandr Skrwy).

- Surowce mineralne

Obszar gminy jest ubogi w zasoby surowców mineralnych. Niewielkie złoża kruszywa znajdują się w rejonie Chalina, Wierznicy i Dyblina. Są one wykorzystywane na potrzeby lokalne. Złoża torfów, które występują w pobliżu: Dyblina, Wierznicy, Głowczyna i Michałkowa nie są obecnie eksploatowane z uwagi na ich małą miąższość (0,15 – 1,1 m). Na powierzchniach torfowisk występują łąki oraz zawodnione szuwały i zarośla. Perspektywiczne złoża kruszywa znajdują się w rejonie Czartkowa i Strachonia.

- Wody powierzchniowe

Pod względem hydrograficznym gmina Dobrzyń leży na obszarze przyrzecza Wisły część wschodnia należy do zlewni Skrwy – prawobrzeżnego dopływu Wisły. Wisła ciągnie się wzdłuż południowej granicy gminy na odcinku ok. 14 km, pomiędzy 658 a 672 km biegu rzeki. Oprócz Wisły, a

właściwie Zbiornika Włocławskiego, brak jest tu większych cieków wodnych. Znajduje się kilka małych cieków, które uchodzą bezpośrednio do Zbiornika Włocławskiego.

Zbiornik Włocławski powstał w 1970 roku w wyniku przegrodzenia Wisły na 675 km biegu rzeki. Wybudowany został jako pierwszy i dotychczas jedyny z projektowanej Kaskady Dolnej Wisły. Jako pojedynczy obiekt na nieuregulowanej nizinnej rzece, ma on znaczenie przede wszystkim energetyczne i rekreacyjne. Zbiornik Włocławski sięga do miejscowości Wykowo tj. 618 km biegu rzeki. Ma więc około 57 km długości, licząc po dawnym nurcie rzeki. Zbiornik Włocławski przy normalnym poziomie piętrzenia (NPP) posiada objętość 408 mln m³, a pojemność użytkową 55 mln m³, co stanowi około 7,5% całej pojemności. Jego powierzchnia wynosi 75 km². Jest to największy pod względem powierzchni i drugi, co do objętości zbiornik w Polsce. Jest to zbiornik typowo dolinny, wąski i długi, o mało urozmaiconych brzegach. Szerokość waha się od 500 do 2500 m przy średniej szerokości 1210 m. Najszersza część zbiornika znajduje się na wysokości miasta Dobrzyń n./Wisłą. Rozlewiska stanowią tylko ok. 14% powierzchni zbiornika i rozmieszczone są wzdłuż niskiego, lewego brzegu, w środkowej i dolnej jego części. Przy stopniu wodnym wody wznosi się o 10,5 m, w Dobrzyniu o 7,9 m, a w Płocku o 2,5 m w stosunku do średniego stanu wody z lat 1959-68. Średnia głębokość zbiornika wynosi 5,5 m, natomiast maksymalna - przy zaporze - około 15 m. Prawy brzeg na odcinku Włocławek-Płock jest wysoko wyniesiony ponad poziom zbiornika. Krawędź skarpy wznosi się ok. 40 m ponad lustro wody. Lewy brzeg jest zupełnie odmiennie uformowany. Na całej długości zbiornika tereny przyzbiornikowe znajdują się w depresji w stosunku do zwierciadła wody lub wyniesione są ponad jej zwierciadło na wysokość zaledwie kilku metrów i stanowią tzw. niski teras zalewowy. Zapory boczne, o łącznej długości 18 km, zbudowane są w celu skoncentrowania zbiornika na szerokości terasu zalewowego i ochrony przed podtopieniem 6 tys. ha terenów rolniczych leżących wzdłuż lewego brzegu. Całkowita wymiana wody przy średni przepływie trwa 4,5 doby, natomiast w latach suchych 6,5 doby. W zbiorniku wyróżnić można dwie zróżnicowane strefy: reolimniczną (od 618 km do 655 km biegu rzeki), gdzie prędkość przepływu wynosi ok. 1 m/s oraz limniczną (655-675 km) o prędkości 0,1-0,4 m/s. Powierzchnia dorzecza wynosi ok. 171 tys. km².

- Wody podziemne

Zwykłe wody podziemne (słodkie) tworzą zbiorniki o różnej wartości gospodarczej. Najbardziej zasobne, tworzące się w skałach o dużej przepuszczalności i dostatecznym zasilaniu wodami infiltracyjnymi, wyróżniono jako tzw. „Główne Zbiorniki Wód Podziemnych” (GZWP).

Zaktualizowana w 2004r. mapa głównych zbiorników wód podziemnych (GZWP) w skali 1:500 000 opracowana została z inicjatywy Zakładu Hydrogeologii i Geologii Inżynierskiej Państwowego Instytut Geologicznego w ramach projektu Banku HYDRO. Generalnie mapa głównych zbiorników wód podziemnych przedstawia obszary zawierające wody słodkie czyli zwykłe (niezmineralizowane), które w Polsce wymagają szczególnej ochrony według stanu rozpoznania GZWP na dzień 31 marca 2004 r.

Zarówno teren miasta jak i gminy Dobrzyń nad Wisłą położony jest w obszarze tzw. głównego zbiornika wód podziemnych (GZWP) nr 215 – „Subniecka warszawska”. Zbiornik obejmuje swym zasięgiem wody trzeciorzędowe, a ogólna powierzchnia zbiornika wynosi 51000 km². Średnia głębokość ujęcia wynosi 160 tys. m³/dobę, a szacunkowe zasoby dyspozycyjne 250 tys. m³/dobę. Zbiornik nr 215 pomimo, że zajmuje dużą powierzchnię, jest mało zasobny, a ujęcia muszą być budowane na głębokości 150-200 m.

Mimo, iż GZWP nie zostały dotychczas objęte ochroną prawną, na ich obszarach przestrzegane są surowe reżimy ochronne w zakresie gospodarki ściekowej i zagospodarowania odpadów, głównie w celu ochrony perspektywicznych zasobów wody pitnej.

Na terenie gminy ogółem dowieziono 18 studni, z których w 3 eksploatowane były wody neogenowe (czwartorzędowe), w 12 paleogenowe (trzeciorzędowe) i w 2 wody kredowe. Aktualnie funkcjonuje 11 z nich.

Miasto i gmina Dobrzyń n./Wisłą położona jest w obrębie północno-mazowieckiego regionu hydrogeologicznego. Występują tu trzy piętra wodonośne: kredowe, paleogenowe (dawniej trzeciorzędowe i częściowo czwartorzędowe) i neogenowe (dawniej czwartorzędowe). Podstawą drenażu dla wszystkich pięter wodonośnych, strefy wód zwykłych, jest Wisła. Wody podziemne miasta i gminy Dobrzyń n./Wisłą są podstawowym źródłem zaopatrzenia ludności i przemysłu w wodę.

Piętro kredowe występuje w piaskach kredy dolnej i marglach kredy górnej. W rejonie Dobrzynia n./Wisłą występuje na głębokości kilkudziesięciu metrów. Są to wody typu porowego i szczelinowego, o zwierciadle napiętym.

Piętro wodonośne paleogenu (dawniej trzeciorzędu i częściowo czwartorzędu) jest to główny poziom wodonośny tego obszaru Tworzy go jedna mioceńska warstwa wodonośna o charakterze nieciągłym. Woda występuje w drobno i średnioziarnistych piaskach, w których często spotyka się pył węgla brunatnego oraz w piaskach mułkowatych i mułkach piaszczystych. Głębokość występowania mioceńskich osadów wodonośnych jest zróżnicowana i waha się od 20 do 140 m. Jest to związane z zaburzeniami g1acitektonicznymi. Miąższość wodonośnych osadów miocenu waha się od kilku do ok. 70 m. Woda występuje pod ciśnieniem średnio 350-750 kPa. Wydajności uzyskiwane z pojedynczych otworów mieszczą się w granicach od kilku do ok. 70 m³/h.

Piętro wodonośne neogenu (dawniej czwartorzędu) występuje w całym regionie w strukturach wodonośnych śródmorenowych i podmorenowych, a także w strukturach kopalnych. Na omawianym terenie występuje zazwyczaj jeden, a miejscami dwa poziomy wodonośne. Nie mają one charakteru ciągłego i występują najczęściej na głębokości od kilku metrów w dolinach do 15 m na wysoczyźnie. Neogenowy poziom wodonośny reprezentowany jest przez piaski, żwiry i piaski mułkowate. Woda podziemna praktycznie na całym obszarze występuje pod ciśnieniem 200-600 kPa (niekiedy samowypływy). Miąższość wodonośnych osadów jest zmienna i waha się od kilku do 40 m. Średnie wydajności otworów mieszczą się w granicach 30-70 m³/h.

- Gleby

Gleby stanowią bezpośrednie podłoże, na którym rozwija się roślinność. Dotyczy to zarówno zbiorowisk leśnych, łąkowych a także roślin uprawnych. Bogactwo zasobów glebowych stanowi zatem czynnik decydujący o możliwościach rozwojowych gospodarki rolnej i leśnej, a także funkcjonowania pozostałych powierzchni biologicznie czynnych.

Na obszarze gminy Dobrzyń n./Wisłą przeważają gleby wytworzone z piasków naglinowych i glin lekkich Są to gleby brunatne właściwe i brunatne wylugowane oraz częściowo płowe. Na podstawie klasyfikacji bonitacyjnej ustalonej w celu określenia wartości produkcyjnej gleb można zaliczyć gleby tego terenu w przeważającej części do klasy I - IIIb i mniejszej części do klasy IV i V.

Za gleby bardzo dobre i dobre uznane zostały gleby klas od I do IIIb, podlegające bezwzględnej ochronie przed zmianą sposobu użytkowania na podstawie przepisów ustawy o ochronie gruntów rolnych i leśnych. Ponadto ochroną prawną objęte są gleby IV klas bonitacyjnych oraz gleby organiczne (torfowe i murszowe). Zgodnie z ww. ustawą przeznaczenie na cele nierolnicze i nieleśne gruntów rolnych stanowiących użytki rolne klas I-III, jeżeli ich zwarty obszar projektowany do takiego przeznaczenia przekracza 0,5 ha, wymaga zgody ministra właściwego do spraw rolnictwa i rozwoju wsi, a klas IV, jeżeli ich zwarty obszar przekracza 1 ha; oraz w przypadku gruntów rolnych stanowiących użytki rolne klas V i VI, wytworzonych z gleb pochodzenia organicznego i torfowisk, jeżeli ich zwarty obszar projektowany do takiego przeznaczenia przekracza 1 ha; wymaga uzyskania zgody Marszałka Województwa wyrażonej po uzyskaniu opinii Izby Rolniczej.

Gmina posiada najlepsze gleby wśród gmin powiatu lipnowskiego. Udział gleb w klasach bonitacyjnych I-III stanowi 50,2% użytków rolnych, stąd rolnictwo stanowi główną dziedzinę gospodarki na terenie gminy.

Gleby bardzo dobrych klas bonitacyjnych (-III) występują pasem wzdłuż Wisły - od Szpiegowa poprzez Krojczyn, Kepę, Grochowalsk, Tulibowo, Glewo, Zbyszewo, Bachorzewo, Płomiany, Dobrzyń do Kamienicy i Leni Wielkich. W rejonie północnym gminy w sołectwach Dyblin, Główczyn, Kisielewo, Wierznica, Kochoń, Mokowo, Chalin, Michałkowo, Ruszkowo przeważają gleby klasy IV i V.

Syntetyczną ocenę przyrodniczych warunków produkcji rolnej, w tym gleb można wyrazić przy pomocy umownie przyjętej bonitacji punktowej, opracowanej przez IUNiG w Puławach. Według tej metody oceniono w punktach poszczególne elementy środowiska: glebę, agroklimat, rzeźbę terenu i warunki wodne. Suma uzyskanych punktów daje ogólny wskaźnik jakości rolnej przestrzeni produkcyjnej. Dla gminy Dobrzyń n./Wisłą wynosi on 78,6 pkt, przy czym dla całego województwa wynosi 69,1 pkt (średnia krajowa to 66,6 punktów). Świadczy to o korzystnych warunkach dla produkcji rolnej. Stąd w uprawach zbóż dominuje pszenica, ponadto uprawiamy jest burak cukrowy, rzepak, duży udział jest również warzyw i owoców.

- Warunki klimatyczne

Zgodnie z regionalizacją klimatyczną Polski (Wiszniewski, Chelchowski) obszar gminy należy do Regionu Wielkopolsko-Mazowieckiego. Należy zwrócić uwagę na różnice dające się zauważyć pomiędzy doliną Wisły wraz z kilkukilometrowym pasem a pozostałym obszarem gminy. W strefie przykrawędziowej, średnia roczna temperatura wynosi 10⁰C, i jest wyższa od średniej na pozostałym terenie. Średnia roczna temperatura waha się w granicach 8–8,5⁰C. Najcieplejszym miesiącem jest lipiec - ze średnią temperaturą 17,6⁰C, natomiast najzimniejszym jest miesiąc styczeń - ze średnią temperaturą –3,3⁰C (w strefie przykrawędziowej ok. 2,5⁰C).

Charakterystycznym elementem klimatu omawianego terenu są niskie opady roczne. Średnia roczna suma opadów na obszarze gminy waha się od ok. 520 do 550 mm i są to jedne z najniższych opadów w Polsce.

Dominują wiatry z sektora zachodniego i południowo-zachodniego. Szczególnie częste w strefie przykrawędziowej a modyfikowane przez rzeźbę terenu, kierunek i nachyleniem stoków oraz sąsiedztwo Zbiornika Włocławskiego. Wiatry z sektora zachodniego stanowią około 55–56% i posiadają największe prędkości. Ma to również duże znaczenie szczególnie dla jezior położonych równoleżnikowo, ze względu na dogodne warunki mieszania wody. Dość znaczny jest, szczególnie w miesiącach zimowych, udział wiatrów wschodnich (8–12%). Występujące warunki mikroklimatyczne kształtowane są lokalnymi warunkami rzeźby terenu, kierunków i nachylenia stoków oraz sąsiedztwem rzeki Wisły.

- Obszary i obiekty istotne dla funkcjonowania systemu ekologicznego gminy

Jednym z najważniejszych elementów środowiska gminy są **lasy**. Pełnią one w środowisku bardzo wiele ważnych funkcji i omówione zostały w pkt. 3.4. Uwarunkowania wynikające z leśnej przestrzeni produkcyjnej.

Kolejnym ważnym elementem środowiska biotycznego są **kompleksy roślinności łąkowo-bagiennej**. Spełniają one bardzo ważną rolę w utrzymaniu naturalnych zbiorowisk trawiastych, zabezpieczeniu ich w obrębie wartościowych gatunków roślin oraz pielęgnowaniu naturalnych cech krajobrazu. Trwałe użytki zielone mają również duży wpływ na regulację stosunków wodnych i klimatycznych ich otoczenia.

Trwałe użytki zielone (łąki i pastwiska – razem) zajmują powierzchnię ponad 618 ha, co stanowi około 5,35% obszaru gminy. Jest to wskaźnik niski i powoduje, że przedstawione wcześniej oddziaływanie łąk i użytków zielonych jest widoczne tylko na niektórych obszarach.

Bardzo ważną funkcję w środowisku spełniają **tereny bagienne**. Tworzą je przede wszystkim silnie nawodnione torfowiska. Są one naturalnymi i potężnymi zbiornikami retencyjnymi, wpływającymi hamująco, a zarazem regulująco na odpływ wód powierzchniowych ze zlewni oraz wód podziemnych, znajdujących się w sąsiedztwie torfowisk. Torfowiska pełnią dominującą rolę jako magazyny wielkiej ilości materii organicznej. Jest to ogromne bogactwo, które być może będzie wykorzystane w przyszłości do rekultywacji zdegradowanych gleb mineralnych. Inną ważną funkcją jaką pełnią torfowiska jest ich rola sanitarna. Torf jest znakomitym filtrem, który przeciwdziała skutkom stosowania chemicznych środków ochrony roślin, oczyszcza ścieki przemysłowe itp. Na licznych przykładach stwierdza się, że torfowiska są czynnikiem umożliwiającym utrzymanie czystych wód w ciekach i strumieniach. W przypadku gminy Dobrzyń nad Wisłą jest to zagadnienie szczególnie ważne, gdyż stanowi ona obszar na którym prowadzona jest intensywna gospodarka rolna.

Kompleksy łąkowo-bagienne stanowią ostoję dla wielu gatunków zwierząt. Dotyczy to zwłaszcza licznej fauny wodnej, odgrywającej ważną funkcję w łańcuchu pokarmowym i stanowiącej pożywienie dla takich zwierząt jak ptaki i drobne ssaki. W intensywnie użytkowanym gospodarczo krajobrazie, kompleksy te są bardzo ważnymi ostojami dla wielu zagrożonych gatunków roślin, zwierząt i ich biocenoz, w tym zwłaszcza ornitofauny.

Niezależnie od kompleksów leśnych istotne znaczenie w systemie ekologicznym gminy odgrywają **zespoły roślinności krzewiastej oraz zadrzewienia** występujące jako: przydrożne, śródpolne i przyzagrodowe. Tworzą one niewielkie z reguły zespoły zieleni, rozmieszczone na całym analizowanym obszarze. Zadrzewienia śródpolne pełnią ważną rolę jako ostoja dla zwierząt, zarówno kręgowców jak i bezkręgowców. Jak wykazały bowiem badania, w krajobrazie o zróżnicowanej roślinności występuje znacznie więcej zwierząt.

Enklawy drzew i zarośli śródpolnych, wkomponowane w układ łąk i pól, tworzą charakterystyczną strukturę „ziarnistą” krajobrazu. Stanowią one również podstawowy element ekosystemów „pułapkowych” ograniczających negatywne zjawiska związane z procesami erozji eolicznej i wodnej. W przypadku opisywanej gminy jest to czynnik bardzo ważny z uwagi na duży udział gleb podatnych na erozję eoliczną.

Kompleksy zieleni śródpolnej i przyzagrodowej są niekiedy stosunkowo bogate pod względem gatunkowym. Dotyczy to zwłaszcza zieleni przyzagrodowej, gdzie ze względów estetycznych i użytkowych wprowadzono cały szereg drzew i krzewów ozdobnych, niekiedy o charakterze egzotycznym.

Szczególne znaczenie mają jednak parki podworskie. Mimo poważnych zaniedbań i dewastacji są na ogół obiektami bogatymi pod względem florystycznym. Występujące w nich gatunki roślin są często unikatowe, co powoduje, że parki obok funkcji przyrodniczych mają również duże znaczenie dydaktyczne. Okazały drzewostan parków wyróżnia się na tle terenów otaczających tworząc dominanty krajobrazowe. Ekologiczne funkcje parków podworskich ujawniają się szczególnie w terenach bezleśnych. Parki dają schronienie i są miejscem gnieźdzenia się wielu gatunków ptaków pożytecznych dla rolnictwa. Wpływają korzystnie na mikroklimat otaczających pól i stosunki wodne w glebie. Stanowią wreszcie filtr dla powietrza i wzbogacają je w tlen.

Na obszarze gminy Dobrzyń nad Wisłą znajduje się 8 obiektów posiadających zachowane cechy parków. Wyróżniają się one spośród innych zespołów roślinnych składem florystycznym i założeniami architektoniczno-przestrzennymi. Zalicza się do nich parki w miejscowościach: Bachorzewo, Chalin, Grochowalsk, Kamienica, Kisielewo, Krojczyn, Lenie Wielkie i Płomiany.

Ważną funkcję, zbliżoną do parków podworskich spełnia zieleń towarzysząca i ochronna. Występuje ona w sąsiedztwie takich obiektów jak szkoły, kościoły, cmentarze, itp. Tworzy ona dla nich tło przyrodniczo-krajobrazowe oraz stanowi miejsce bytowania dla drobnej fauny.

Mimo stosunkowo niewielkiej powierzchni sumarycznej znaczną funkcję w środowisku gminy pełnią sady. Są to na ogół niewielkie, kilku lub kilkunasto arowe obiekty o charakterze przyzagrodowym. Pomimo, że są elementami typowo antropogenicznymi, wykorzystywanymi dla produkcji rolnej, to jednak stanowią ważny element regulacyjny środowiska. Pełnią podobne funkcje jak zadrzewienia śródpolne. Dotyczy to zwłaszcza ich funkcji wiatrochronnej i glebochronnej, bardzo istotnej na obszarze wysoczyznowej części gminy. Przyzagrodowe sady nie mają na ogół charakteru towarowego, w związku z czym różnego rodzaju zabiegi chemizacyjne wykonywane są tam sporadycznie. Wpływa to korzystnie na zachowanie ich walorów ekologicznych. Dzięki temu sady są miejscem czasowego pobytu i żerowania drobnej fauny.

Ogólną miarą zasobów środowiska biotycznego gminy jest wielkość powierzchni terenów biologicznie czynnych. Obejmują one fragmenty porośnięte trwałą szatą roślinną, bez względu na jej rodzaj oraz miejsce występowania.

Udział terenów biologicznie czynnych w stosunku do ogólnej powierzchni gminy jest dość niski. Jest to konsekwencja uwarunkowań przyrodniczych w tym zwłaszcza występowania dobrych gleb oraz związanej z tym funkcji rolniczej. Silna antropogenizacja środowiska doprowadziła do głębokich przeobrażeń, których efektem była likwidacja naturalnych zespołów roślinnych. Spowodowało to zubożenie zasobów środowiska biotycznego na przeważającej części gminy i zachwianie równowagi ekologicznej. Dominującym elementem stały się agrocenozy pól. Lasy z uwagi na koncentrację w jednej części gminy są mało czytelnym elementem w krajobrazie, a ich oddziaływanie ma zasięg ograniczony.

- Obszary i obiekty prawnie chronione

Ochrona przyrody polega na zachowaniu, zrównoważonym użytkowaniu oraz odnawianiu zasobów, tworów i składników przyrody. Celami ochrony przyrody są przede wszystkim: utrzymanie procesów ekologicznych i stabilności ekosystemów; zachowanie różnorodności biologicznej; zapewnienie ciągłości istnienia gatunków roślin, zwierząt i grzybów, wraz z ich siedliskami; ochrona walorów krajobrazowych i zieleni.

Cele ochrony przyrody realizowane są m.in. poprzez obejmowanie zasobów przyrody i jej składników różnymi formami ochrony.

Na terenie gminy brak jest obszarów objętych ochroną, nie utworzono tu parku krajobrazowego, obszaru chronionego krajobrazu, rezerwatu przyrody. Znajduje się tu jeden pomnik przyrody. Jest to dąb szypułkowy, znajdujący się w miejscowości Krojczyn, którego obwód wynosi 415 cm a wysokość 31 m. Cenne ze względów przyrodniczych są również: aleja lipowa w Szpiegowie,

starodrzew w otoczeniu kościoła w Grochowalsku i Mokowie oraz przy klasztorze w Dobrzyńiu. Na prawną ochronę ze względu na wysokie walory krajobrazowe i przyrodnicze zasługuje strefa krawędziowa wysoczyzny morenowej wraz z terenami w obrębie dna doliny Wisły oraz pasem wysoczyzny w sąsiedztwie krawędzi.

Stan i zagrożenie środowiska

Jednym z ważniejszych zagadnień z punktu widzenia środowiska przyrodniczego gminy Dobrzyń nad Wisłą jest **brak kompleksowych rozwiązań w zakresie gospodarki wodno-ściekowej na terenach wiejskich**. Rozproszona zabudowa, rozwinięta sieć wodociągowa, przy zbyt słabo rozwiązanej kanalizacji powodują, że w większości gospodarstw domowych ścieki socjalno-bytowe są odprowadzane do gruntu lub wód powierzchniowych.

Brak kompleksowych rozwiązań w zakresie oczyszczania ścieków na terenach wiejskich, a także wpływ gospodarki rolnej, powodują liczne zagrożenia dla stanu sanitarnego wód podziemnych i powierzchniowych. Choć w przypadku wód podziemnych zagrożenie jest relatywnie mniejsze, z uwagi na budowę geologiczną. Znajdujące się w podłożu utwory gliniaste w znacznym stopniu ograniczają infiltrację zanieczyszczeń w głąb gruntu.

Rolniczy charakter gminy Dobrzyń nad Wisłą sprawia, że największe zagrożenia środowiska związane są z gospodarką rolną, w tym zwłaszcza z uprawą ziemi i produkcją roślinną. Obecnie użytki rolne zajmują 9 483 ha, co stanowi około 82,15% powierzchni gminy. Można zatem przyjąć, że wspomniany obszar użytków rolnych jest objęty licznymi procesami i zmianami o charakterze naturalnym i antropogenicznym, przyczyniającymi się do **degradacji gleb**. Do najważniejszych procesów i zmian można zaliczyć:

- erozję eoliczną,
- erozję wodną,
- zatrucie gleb,
- zmiany struktury fizycznej gleb.

Erozja eoliczna występuje praktycznie na obszarze całej gminy. Ma ona charakter okresowy, choć zdarza się, że jej natężenie jest niekiedy duże. Najbardziej narażone na erozję eoliczną są duże, płaskie przestrzenie gruntów ornych, pozbawione większych skupisk zadrzewień śródpolnych. W jej wyniku wywiewane są z wierzchniej warstwy profilu glebowego drobne cząstki organiczne i mineralne, stanowiące najbardziej wartościowe składniki (Józefaciuk, Kern 1988).

Najczęściej zjawisko erozji eolicznej występuje w okresie wiosennym (marzec-kwiecień), kiedy gleba jest pozbawiona roślinności i często przesuszona w wierzchniej warstwie. Przy silnych wiatrach zjawisko erozji przebiega intensywnie.

Erozja wodna wiąże się z wypłukiwaniem poziomu orno-próczniowego. Prowadzi to do pogorszenia bio-fizyko-chemicznych właściwości gleby, a w konsekwencji do jej degradacji. Gleby zmienione w ten sposób posiadają mniejszą żyzność i urodzajność, są znacznie trudniejsze w uprawie i gorzej plonują.

Istotnym czynnikiem, powodującym degradację gleb są zabiegi agrochemiczne. Wiąże się to ze stosowaniem do produkcji roślinnej nawozów sztucznych oraz chemicznych środków ochrony roślin. Wielokrotne jednostronne stosowanie nawozów sztucznych powoduje zakwaszenie gleby.

Z przeprowadzonych badań na 25 próbach użytków rolniczych z terenu gminy wynika, że gleby na tym terenie nie są zanieczyszczone metalami ciężkimi i na tle Polski są ekologicznie czyste w stopniu znacznym. Zdecydowana większość gleb wykazuje naturalną ich zawartość. Jedynie nieznaczny procent badanych prób wykazał koncentrację metali ciężkich na poziomie I stopnia zanieczyszczenia gleb.

Stopień 0 – gleby o naturalnej zawartości metali ciężkich, oznaczone we wszystkich próbach w przypadku: cynku, ołowiu i miedzi.

Stopień I – oznaczono w 4% prób w przypadku kadmu (we wsi Ruszkowo) i niklu (Szpiegowo).

I stopień zanieczyszczenia gleb oznacza zawartość podwyższoną danego pierwiastka. Jednak gleby te mogą być przeznaczone do pełnego wykorzystania rolniczego, z wyłączeniem uprawy roślin do produkcji żywności o szczególnie małej zawartości pierwiastków i substancji szkodliwych.

Siarka jest powszechnie występującym pierwiastkiem w przyrodzie, zarówno w związkach organicznych jak i nieorganicznych. Całkowita zawartość siarki zależy od rodzaju skały macierzystej oraz od ilości substancji organicznej. Wchodzi w skład białek i jest niezbędnym składnikiem dla prawidłowego wzrostu i rozwoju roślin (szczególnie krzyżowych). Jej nadmiar w glebie, spowodowany

emisją SO₂ z zanieczyszczonej atmosfery, może być mniej szkodliwy dla wzrostu i rozwoju roślin niż niedobór. Negatywne skutki zanieczyszczenia gleb siarką pod wpływem antropopresji to przede wszystkim ich chemiczna degradacja przez zakwaszenie.

Zawartość siarki w glebach gminy w 25 przebadanych próbkach glebowych waha się ona w granicach od 0,75 mg/kg do 12,5 mg/kg, średnio 1,73 mg/kg. Na terenie gminy brak jest gleb zasiarczonych w stopniu znacznym (IV stopień). Gleb o wysokiej zawartości siarki (III stopień) jest 4%. Przeważają gleby o niskiej zawartości siarki (I stopień), których jest 72%.

Efektom gospodarczego wykorzystania przestrzeni przyrodniczej gminy są różnorodne przekształcenia środowiska biotycznego. Najbardziej widoczną i oczywistą zmianą jest wylesienie. Proces ten trwający przez wiele stuleci doprowadził do prawie całkowitej likwidacji pierwotnych lasów. Obecnie istniejące lasy są w zdecydowanej większości elementem antropogenicznym o zubożałej strukturze biocenotycznej. Pewne cechy naturalności posiadają jedynie zespoły roślinności leśno-łąkowej, porastające podmokłe obniżenia rynnowe i moreny dennej.

Wyraźnie zmiany w środowisku wprowadziły melioracje wodne. Na obszarze gminy objęły one łącznie około 4 593 ha użytków rolnych. W tym na gruntach ornych 4 480 ha oraz trwałych użytkach zielonych 113 ha (WZMiUW 1999). Według rozpoznanych potrzeb w zakresie melioracji, zabiegi te powinny być przeprowadzone na powierzchni 7 603 ha użytków rolnych. Można zatem przyjąć, że około 3 010 ha użytków rolnych stanowi obszar potencjalnych zmian jakie spowodują prace melioracyjne. Podjęcie tych działań przyczyni się do podniesienia poziomu produktywności ziemi.

Warunki klimatyczne, a zwłaszcza stosunkowo niskie opady w okresie wegetacyjnym powodują, że gmina leży w strefie deficytu wody dla potrzeb produkcji roślinnej. Deficyt ten liczony jako różnica pomiędzy potrzebami wodnymi roślin uprawnych, a wysokością opadu wynosi około 250 mm (Brenda 1996). Niedobory opadów są jedną z głównych przyczyn zmniejszania się produkcji roślinnej, a także sprzyjają degradacji gleb. Bezpośrednią przyczyną jest w tym przypadku przesuszenie warstwy próchnicznej i zwiększanie jej podatności na erozję eoliczną. Brak pełnego i częstego filtrowania profilu glebowego przez wody opadowe sprzyja także kumulacji różnego rodzaju zanieczyszczeń.

Nieprawidłowości w gospodarowaniu zasobami przyrody

Gospodarcza działalność człowieka prowadzona od wielu stuleci na obszarze gminy Dobrzyń nad Wisłą doprowadziła do powstania wielu nieprawidłowości w wykorzystaniu zasobów przyrody.

Do głównych nieprawidłowości można zaliczyć:

- nadmierne wylesienie gminy,
- przebudowę gatunkową istniejących lasów, która doprowadziła do powstania monokultury sosnowej, wrażliwej na różnego rodzaju zagrożenia naturalne i antropogeniczne,
- przekształcenia w sieci hydrograficznej, polegające na zmniejszeniu jej gęstości w wyniku działań melioracyjnych,
- rolnicze wykorzystanie gleb najłagodniejszych, zaliczanych do V-VI klasy bonitacyjnej,
- brak kompleksowych rozwiązań w zakresie gospodarki wodno-ściekowej na obszarach wiejskich,
- zaniedbanie i degradacja przyrodnicza dawnych parków dworskich,
- rolnicze użytkowanie gruntów narażonych na silną erozję wodną.

2.2. POTENCJALNE ZMIANY ŚRODOWISKA W PRZYPADKU BRAKU REALIZACJI USTALEŃ STUDIUM

Nowe zainwestowanie czy zagospodarowanie terenu zawsze powodują zmiany w środowisku przyrodniczym. Najczęściej jest to wpływ niekorzystny, którego całkowite wykluczenie jest niemożliwe.

Brak realizacji kierunków rozwoju i zamierzeń zawartych w projekcie zmiany studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta i gminy Dobrzyń nad Wisłą, a tym samym odstępianie od realizacji poszczególnych zadań może spowodować pogorszenie stanu środowiska miasta i gminy.

Głównym kierunkiem działań planistycznych odnoszących się do środowiska przyrodniczego i kulturowego jest ich ochrona i zachowanie w jak najlepszym stanie dla przyszłych pokoleń co wymaga gospodarowania z zachowaniem zasady zrównoważonego rozwoju.

Zaniechanie realizacji planowanych działań w zakresie gospodarki wodno-ściekowej może prowadzić do wystąpienia niekorzystnych zmian w zakresie środowiska wodnego. W razie odstąpienia od dalszych działań bądź spowolnienia realizacji systemów oczyszczania ścieków wraz z rozwiązywaniem problemu zanieczyszczeń obszarowych nastąpi pogorszenie się stanu jakości wód zarówno cieków przepływających przez teren gminy jak i znajdujących się na terenie gminy jezior.

W zakresie stanu czystości powietrza atmosferycznego brak likwidacji źródeł emisji zanieczyszczeń pochodzących z palenisk domowych poprzez zmianę czynnika grzewczego z tradycyjnego (spalanie węgla - paliwa kopalnego, drewna, wszelkich dających się spalić odpadów) na paliwa ekologiczne o niskim stopniu emisji zanieczyszczeń skutkować może pogorszeniem się stanu aerosanitarne miasta i gminy oraz pogorszeniem warunków życia mieszkańców.

Brak realizacji programu w zakresie budowy obwodnicy miasta Dobrzynia nad Wisłą oraz budowy i przebudowy istniejących dróg, powodować będzie pogłębienie uciążliwości w komunikacji. Nienajlepszy obecnie stan nawierzchni większości dróg i ulic spowoduje dalsze pogorszenie bezpieczeństwa uczestników ruchu. Brak działań w zakresie przebudowy dróg, spowoduje ograniczenie tempa ich wzrostu i trudności likwidacji uciążliwości tych dróg dla mieszkańców i środowiska. Odstąpienie od budowy obwodnicy miasta (zmniejszenia ruchu tranzytowego) przez centrum miasta spowoduje dalsze uciążliwe oddziaływanie ruchu komunikacyjnego na zdrowie i życie mieszkańców miasta oraz w wielu przypadkach negatywny dalszy wpływ na zabytkowy układ miejski.

Brak ochrony zadrzewień ulicznych oraz zieleni towarzyszącej obiektom usługowym, przemysłowym i innym może skutkować powstawaniem niekorzystnych zmian w strukturze przestrzennej prowadzących do erozji wodnej i eolicznej oraz pogorszenia się walorów estetyczno krajobrazowych.

Brak realizacji budowy kompleksowego systemu gospodarowania odpadami komunalnymi (w tym wprowadzenia pojemników na odpady na wszystkich działkach w mieście i gminie, wprowadzenia selektywnej zbiórki odpadów) spowoduje pogorszenie stanu środowiska, wzrost ryzyka skażenia wód powierzchniowych i podziemnych, gleb oraz powietrza atmosferycznego.

W przypadku braku realizacji ustaleń studium, będącej konsekwencją odstąpienia od realizacji tego dokumentu, możliwe są dwa scenariusze potencjalnych zmian środowiska.

Pierwszy z nich to scenariusz optymistyczny. Zgodnie z nim, w wyniku powstrzymania rozwoju przestrzennego miasta i gminy nastąpi zdecydowane ograniczenie antropopresji na środowisko. Powinno to skutkować utrzymaniem zasobów przyrody na obszarze miasta i gminy a nawet w niektórych przypadkach ich wzbogacenie. Tak może być w przypadku zalesienia części terenów rolnych o niskich klasach bonitacyjnych, które mogłyby być w przypadku realizacji studium przeznaczone pod zabudowę. Przyrodnicze otoczenie miasta i gminy będzie również w mniejszym stopniu narażone na jego oddziaływanie. W analizowanym scenariuszu nastąpi również poprawa warunków funkcjonowania i ochrony środowiska w obrębie istniejącej struktury miejskiej i gminnej. Należy bowiem założyć, że zarówno władze miasta i gminy jak i jego mieszkańcy postawią na rozwój infrastruktury miejskiej, w tym również poprawę warunków środowiskowych (wprowadzenie większej ilości zieleni, nowe systemy grzewcze, poprawa warunków komunikacyjnych itp.).

Drugi scenariusz, pesymistyczny zakłada, że rozwój miasta i gminy będzie trwał nadal i odbywał się będzie w sposób żywiołowy, często metodą tzw. faktów dokonanych; pomocnym instrumentem może się tutaj okazać możliwość realizacji zabudowy w oparciu o decyzje o warunkach zabudowy. W takiej sytuacji może dojść do niekontrolowanego procesu przekształcania przestrzeni, z oczywistą szkodą dla środowiska i jego zasobów. Powstająca zabudowa, nawiązująca do sąsiedztwa, da niekorzystny „efekt domina” chaotycznej i przypadkowej zabudowy, która nie będzie uwzględniać potrzeb środowiska.

2.3. STAN ŚRODOWISKA NA OBSZARACH OBJĘTYCH PRZEWIDYWANYM ZNACZĄCYM ODDZIAŁYWANIEM

Najwięcej negatywnych oddziaływań na środowisko towarzyszyć będzie realizacji liniowych systemów infrastruktury technicznej, a w szczególności:

- w transporcie drogowym – budowa obwodnicy miasta Dobrzynia nad Wisłą. Zakres negatywnych oddziaływań uzależniony jest w dużym stopniu od sposobu realizacji inwestycji. Zastosowanie w trakcie budowy i eksploatacji proekologicznych metod może w znakomity sposób zmniejszyć niekorzystne skutki. Efektem pozytywnym realizacji obwodnicy będzie

zmniejszenie szkodliwych emisji i poprawa klimatu akustycznego w obrębie terenów intensywnie zabudowanych.

- budowa gazociągu wysokiego ciśnienia Dn 700 relacji Rembelszczyzna – Gustorzyn,
- budowa sieci kanalizacyjnych systemu rozdzielczego: kanalizacja sanitarna i deszczowa,
- budowa sieci elektroenergetycznych związanych z rozwojem miasta i gminy,
- budowa elektrowni wiatrowych w obszarach wyznaczonych w projekcie studium.

Obszary, na których będzie następowała intensyfikacja rozwoju oraz kumulowanie się oddziaływań i skutków w środowisku, będzie generować powstawanie problemów i konfliktów na płaszczyźnie funkcjonalno – przestrzennej i ekologicznej, przede wszystkim na terenie miasta obszar o funkcji produkcyjno – usługowej i mieszkaniowo – usługowo – produkcyjnej oraz na terenie gminy strefa W1 wielofunkcyjna z przewagą zabudowy produkcyjno - usługowej.

W projekcie studium wprowadzono szereg zapisów proekologicznych, których przestrzeganie obniży do minimum oddziaływanie planowanych zamierzeń inwestycyjnych zarówno na ludzi jak i środowisko. Zapisy projektu studium są wystarczające, aby zapewnić odpowiedni stan środowiska na omawianym obszarze, pod warunkiem ich bezwzględnego respektowania.

2.4. CHARAKTERYSTYKA ANALIZOWANEGO OBSZARU W ODNIESIENIU DO JEGO POŁOŻENIA WZGLĘDEM OBSZARÓW PODLEGAJĄCYCH OCHRONIE, W TYM OBSZARÓW NATURA 2000

Ustawa z dnia 16 kwietnia 2004r. o ochronie przyrody (Dz. U. Nr 92 poz. 880 z późn. zm.) przewiduje następujące formy ochrony: parki narodowe, rezerваты przyrody, parki krajobrazowe, obszary chronionego krajobrazu, ochrona gatunkowa roślin, zwierząt i grzybów, pomniki przyrody, stanowiska dokumentacyjne, użytki ekologiczne, zespoły przyrodniczo-krajobrazowe oraz obszary Natura 2000. Tworzą one krajowy system obszarów chronionych.

Obszar gminy według krajowej sieci ekologicznej „EKONET - POLSKA” współtworzy korytarz ekologiczny o znaczeniu krajowym i europejskim.

Według ustawy o ochronie przyrody, korytarz ekologiczny to obszar umożliwiający migrację roślin, zwierząt lub grzybów. Charakteryzują się one dużą różnorodnością gatunkową, krajobrazową i siedliskową. Są one także ważnymi ostojami dla gatunków rodzimych i wędrownych, a zwłaszcza dla gatunków rzadkich i zagrożonych wyginięciem.

Ochrona przyrody polega na zachowaniu, zrównoważonym użytkowaniu oraz odnawianiu zasobów, tworów i składników przyrody. Celami ochrony przyrody są przede wszystkim: utrzymanie procesów ekologicznych i stabilności ekosystemów; zachowanie różnorodności biologicznej; zapewnienie ciągłości istnienia gatunków roślin, zwierząt i grzybów, wraz z ich siedliskami; ochrona walorów krajobrazowych i zieleni.

Cele ochrony przyrody realizowane są m.in. poprzez obejmowanie zasobów przyrody i jej składników różnymi formami ochrony.

Na terenie gminy brak jest obszarów objętych ochroną, nie utworzono tu parku krajobrazowego, obszaru chronionego krajobrazu, rezerwatu przyrody. Znajduje się tu jeden pomnik przyrody. Jest to dąb szypułkowy, znajdujący się w miejscowości Krojczyn, którego obwód wynosi 415cm, a wysokość 31m. W stosunku do uznanego pomnika przyrody zabrania się: niszczenia, uszkodzenia obiektu lub obszaru wokół, uszkodzenia i zanieczyszczenia gleby oraz umieszczania tablic reklamowych.

Cenne ze względów przyrodniczych są również: aleja lipowa w Szpiegowie, starodrzew w otoczeniu kościoła w Grochowalsku i Mokowie oraz przy klasztorze w Dobrzyniu. Na prawną ochronę ze względów na wysokie walory krajobrazowe i przyrodnicze zasługuje strefa krawędziowa wysoczyzny morenowej wraz z terenami w obrębie dna doliny Wisły oraz pasem wysoczyzny w sąsiedztwie krawędzi, wchodząca w obszar korytarza ekologicznego o znaczeniu ponadlokalnym.

Europejska Sieć Ekologiczna Natura 2000 jest wdrażana na terenie UE od 1992 r. na podstawie:

Dyrektywy Rady 92/43/EEC Ministra dnia 21 maja 1992 r. w sprawie ochrony siedlisk przyrodniczych oraz dzikiej fauny i flory, zmieniona Dyrektywą 97/62/EEC.

Zgodnie z Dyrektywą Siedliskową ochrona siedlisk polega na:

- nie zmniejszaniu naturalnego zasięgu środowiska;
- zachowaniu funkcji i specyficznej struktury siedliska;
- zachowaniu właściwego stanu ochrony typowych gatunków.

Dyrektywy Rady 79/409/EEC Ministra dnia 2 kwietnia 1979 roku w sprawie ochrony dziko żyjących ptaków.

W przypadku ochrony gatunków oznacza to:

- zachowanie liczebności populacji, utrzymanie jej w biocenozie przez dłuższy czas;
- zachowanie naturalnego zasięgu gatunku;
- zachowanie wystarczająco dużej powierzchni siedliska gatunku.

Teren miasta i gminy Dobrzyń nad Wisłą położony jest poza obszarami chronionymi

Natura 2000. W odległości od kilkunastu do kilkudziesięciu kilometrów od granic gminy znajduje się Torfowisko Mieleńskie (obszar specjalnej ochrony siedlisk) i Stary Zagaj (obszar specjalnej ochrony siedlisk zgłoszony do Komisji Europejskiej), Nieszawska Dolina Wisły (obszar specjalnej ochrony siedlisk zgłoszony do Komisji Europejskiej), Włocławska Dolina Wisły (obszar specjalnej ochrony siedlisk), Cyprianka (obszar specjalnej ochrony siedlisk) i Mszar Płociczno (obszar specjalnej ochrony siedlisk zgłoszony do Komisji Europejskiej) oraz po drugiej stronie Wisły Żwirownia Skoki (obszar specjalnej ochrony ptaków, w porównaniu z innymi obszarami Natura 2000, zarówno w województwie jak i w kraju, Żwirownia Skoki wyróżnia się w sposób szczególny, ponieważ ostoja ta jest w całości środowiskiem antropogenicznym, tj. ukształtowanym w wyniku działalności człowieka).

Planowane zmiany sposobu użytkowania terenów objęte projektem zmiany Studium w żaden sposób nie będą oddziaływać na opisane powyżej obszary chronione oraz na obszar Natura 2000.

Część terenu miasta i gminy położona w dolinie rzeki Wisły narażona jest na niebezpieczeństwo wystąpienia powodzi. Zgodnie z obowiązującymi w tym zakresie przepisami prawnymi, zagrożenia występujące na terenie miasta i gminy dotyczą bezpośredniego zagrożenia powodzią ponieważ zagrożone tereny nie są chronione wałami przeciwpowodziowymi.

Kierunkowe działanie w w/w terenach musi skupiać się na ochronie istniejącej zabudowy poprzez wykonanie budowli zabezpieczających – wałów ochronnych. Natomiast w stosunku do obszarów obecnie niezabudowanych, a planowanych do zagospodarowania, na ścisłym przestrzeganiu wymogów ustawy Prawo wodne oraz wymogów i zaleceń zawartych w opracowaniu specjalistycznym – Studium ochrony przeciwpowodziowej.

Na obszarach bezpośredniego zagrożenia powodzią obowiązują zakazy zgodnie z art. 40 i 82 ustawy z dnia 18 lipca 2001r. Prawo wodne (Dz. U. Nr 239 poz. 2019 z późn. zm) tj. zakaz wykonywania prac mogących utrudniać ochronę przed powodzią w szczególności:

- wykonywania urządzeń wodnych oraz wznoszenia innych obiektów budowlanych;
- sadzenia drzew lub krzewów, z wyjątkiem plantacji wiklinowych na potrzeby regulacji wód oraz roślinności stanowiącej element zabudowy biologicznej dolin rzecznych lub służącej do wzmocnienia brzegów, obwałowań lub odsypisk;
- zmiany ukształtowania terenu, składowania materiałów oraz wykonywania innych robót, z wyjątkiem robót związanych z regulacją lub utrzymywaniem wód oraz brzegu morskiego, a także utrzymywaniem lub odbudową, rozbudową lub przebudową wałów przeciwpowodziowych wraz z ich infrastrukturą,
- lokalizowania inwestycji zaliczanych do przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko, gromadzenia ścieków, odchodów zwierzęcych, środków chemicznych, a także innych materiałów, które mogą zanieczyścić wody, prowadzenia odzysku lub unieszkodliwiania odpadów, w tym w szczególności ich składowania.

3. ANALIZA USTALEŃ STUDIUM

Uwzględniając wytyczne zawarte w opracowaniu ekofizjograficznym projektant wprowadził szereg ustaleń o charakterze proekologicznym w celu minimalizacji negatywnego oddziaływania na środowisko planowanych zmian przeznaczenia terenu.

Zadaniem Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta i gminy jest określenie polityki przestrzennej i lokalnych zasad zagospodarowania przestrzennego.

Zasady polityki przestrzennej są pochodnymi misji rozwoju miasta i gminy przyjętej w uchwalonej Strategii, wniosków wynikających z istniejącego zagospodarowania, rozwoju

przewidywanego w obowiązujących miejscowych planach zagospodarowania oraz wewnętrznych i zewnętrznych uwarunkowań rozwoju.

Przyjęto podstawowe **zasady kształtowania struktury funkcjonalno – przestrzennej**:

- wykorzystanie rezerw terenowych w obrębie obszarów zainwestowanych poprzez ich restrukturyzację (zmiana przeznaczenia, technologii) z poszanowaniem walorów środowiska przyrodniczego i kulturowego,
- minimalizacja konfliktów wynikających z przesłanek funkcjonalnych i przestrzennych, wywołujących negatywne skutki środowiskowe, społeczne i gospodarcze,
- rewaloryzacja historycznego układu urbanistycznego miasta oraz podnoszenie jakości przestrzeni miejskich,
- dążenie do zapewnienia ciągłości przestrzennej i funkcjonalnej terenów zielonych i ich powiązania z terenami cennymi przyrodniczo (utworzenie gminnego systemu ekologicznego w powiązaniu z wojewódzkim korytarzem ekologicznym),
- dążenie do pełnego zabezpieczenia obsługi ludności w zakresie dostępu do sfery usług publicznych.

Przyjęto podstawowe **zasady kształtowania środowiska przyrodniczego**:

- ochrona istniejących zasobów środowiska przyrodniczego,
- kształtowanie nowych struktur przyrodniczych w oparciu o zbiornik Włocławski wraz z nowo wybudowaną przystanią oraz jeziora, cieki i użytki ekologiczne,
- zachowanie ładu przestrzennego w harmonii z otaczającym krajobrazem,
- ograniczenie i eliminację punktowych i przestrzennych źródeł negatywnie oddziałujących na środowisko i warunki życia mieszkańców,
- w stosunku do terenów zainwestowanych należy przyjąć taki kierunek zmian, który będzie gwarantował poprawienie ich biologicznych i topoklimatycznych warunków oraz zachowanie standardów jakości środowiska (klimatu akustycznego, jakości powietrza atmosferycznego, wód powierzchniowych i podziemnych),
- w stosunku do terenów przeznaczonych do zainwestowania należy przyjąć takie kierunki zmian, które gwarantowały będą zachowanie optymalnych „normatywów urbanistycznych” i zachowanie standardów jakości środowiska, przy zachowaniu zasady rozwoju zrównoważonego w celu zagwarantowania możliwości zaspokojenia podstawowych potrzeb społeczności współczesnej, jak i przyszłych pokoleń”.

Przyjęto podstawowe **zasady polityki przestrzennej w odniesieniu do systemów komunikacyjnych**:

- kształtowanie sprawnego systemu powiązań z zewnętrznym układem komunikacyjnym,
- kształtowanie sprawnego układu komunikacji wewnętrznej poprzez m. in. realizację nowych i przebudowę istniejących ulic i dróg podstawowego i wspomagającego układu komunikacyjnego, dostosowanych do kierunku rozwoju struktur miejskich i gminnych i potrzeb przewidywanych funkcji,
- system komunikacyjny kształtować z uwzględnieniem minimalizacji konfliktów i zagrożeń dla bezpośredniego otoczenia drogą lepszych rozwiązań technicznych i technologicznych,
- realizację ścieżek rowerowych, pełniących funkcję rekreacyjną, a jednocześnie zapewniających alternatywną w stosunku do ruchu samochodowego i pieszego formę dojazdów do pracy, szkół i usług oraz bezpieczeństwo ruchu drogowego,
- dążenie do eliminacji ruchu tranzytowego, przede wszystkim drogą publiczną kategorii wojewódzkiej z centrum miasta poprzez realizację obwodnicy,

Przyjęto podstawowe **zasady polityki przestrzennej w odniesieniu do systemów infrastruktury technicznej**:

- stworzenie sprawnego gminnego systemu zaopatrzenia w wodę w oparciu o istniejące ujęcia wody wraz z przebudową i rozbudową miejskich i gminnych sieci wodociągowych – gwarantujących nieprzerwane dostawy wody dobrej jakości,
- rozwiązanie gospodarki ściekowej w oparciu o istniejące mechaniczno – biologiczne oczyszczalnie ścieków i rozbudowany rozdzielczy system sieci kanalizacyjnych oraz budowę nowej oczyszczalni ścieków dla miasta i terenów z gminy włączonych w obszar objęty granicami aglomeracji kanalizacyjnej, lokalnych oczyszczalni wraz z siecią kanalizacyjną dla zabudowy zwartej i przydomowych oczyszczalni ścieków dla zabudowy rozproszonej,

- poprawę ochrony przeciwpowodziowej poprzez rozbudowę i budowę systemu wałów przeciwpowodziowych oraz regulację, naprawę i odbudowę rzek i kanałów,
- realizację systemu zaopatrzenia w gaz poprzez budowę systemu gazociągów średniego i niskiego ciśnienia (po przeprowadzeniu analizy ekonomicznej) oraz włączenia do przebiegającego przez obszar gminy gazociągu wysokoprężnego,
- systematyczna likwidacja istniejących systemów grzewczych opartych na paliwach kopalnianych, przede wszystkim na terenie miasta oraz stworzenie możliwości dla realizacji lokalnych i indywidualnych źródeł ogrzewania w oparciu o paliwa ekologiczne o niskim stopniu emisji zanieczyszczeń,
- budowę nowych stacji transformatorowych, rozbudowę i modernizację w zależności od potrzeb linii średniego i niskiego napięcia ze szczególnym uwzględnieniem kierunków rozwoju miasta i gminy,
- budowę międzygminnych struktur gospodarowania odpadami komunalnymi - Międzygminnego Kompleksu Unieszkodliwiania Odpadów Komunalnych opartego o kompleks Unieszkodliwiania Odpadów Lipno (wraz z gminami wchodzącymi w skład tego kompleksu m. in. miasto i gminę Dobrzyń nad Wisłą) zgodnie z Programem ochrony środowiska z planem gospodarki odpadami województwa kujawsko – pomorskiego 2010 oraz objęcie 100% mieszkańców miasta i gminy selektywną zbiórką odpadów.

Ocena aktualnego stanu środowiska przyrodniczego na obszarze miasta i gminy oraz identyfikacja najważniejszych problemów ekologicznych i przestrzennych pozwoliła określić **ogólne przyrodnicze kierunki rozwoju przestrzennego miasta i gminy:**

- zapewnienie trwałości istnienia ekologicznych funkcji środowiska miasta i gminy,
- racjonalizacja wykorzystania terenów zieleni oraz lasów komunalnych na cele rozwoju funkcji sportu i rekreacji,
- zapewnienie trwałości istnienia ekologicznych funkcji obiektów i obszarów chronionych na mocy przepisów odrębnych,
- zachowanie właściwych proporcji terenów otwartych (powierzchni terenów biologicznie czynnych) do terenów zainwestowanych,
- kształtowanie pasów zieleni o funkcji izolacyjnej i ochronnej wzdłuż ciągów komunikacji,
- kształtowanie przestrzeni zapewniające przewietrzanie obszarów zurbanizowanych,
- uwzględnienie działań prowadzących do poprawy jakości wód powierzchniowych,
- uwzględnienie działań prowadzących do poprawy jakości wód podziemnych oraz bezwzględna ochrona terenów komunalnych ujęć wód i przestrzeganie zasad zagospodarowania w ich strefach ochronnych,
- uwzględnienie działań prowadzących do poprawy stanu jakości powietrza atmosferycznego i klimatu akustycznego,
- uwzględnienie zasad ochrony gruntów przed erozją - ochrona terenów osuwiskowych przed zainwestowaniem,
- uwzględnienie zasad ochrony gruntów rolnych, głównie pochodzenia organicznego przed zmianą użytkowania,
- uwzględnienie stref zagrożenia powodziowego jako terenów wyłączonych spod zainwestowania lub dopuszczenie możliwości zainwestowania warunkowego,
- eliminacja niezgodności pomiędzy użytkowaniem terenu a warunkami przyrodniczymi,
- wdrażanie nowoczesnego systemu gospodarki odpadami wraz z pełną realizacją Planu Gospodarki Odpadami.

Uwzględniając uwarunkowania rozwoju miasta i gminy oraz konieczność realizacji przez władze samorządowe polityki przestrzennej, nierozzerwalnie związanej z polityką społeczną, ekonomiczno - gospodarczą i ekologiczną, wyznaczono drogę rozwoju poprzez sprecyzowanie kierunków rozwoju przestrzennego miasta i gminy.

Przyjęto kierunki rozwoju przestrzennego prowadzące do określenia potencjalnych możliwości wykorzystania przestrzeni oraz niezbędnych z punktu widzenia realizacji celów zmian w zagospodarowaniu.

Głównym kierunkiem rozwoju przestrzeni miasta i gminy jest określenie preferencji poszczególnych obszarów dla różnego sposobu zagospodarowania, w którym wyróżnia się:

- a) obszary, które będą objęte planami miejscowymi, ze względu na przepisy szczególne lub istniejące uwarunkowania,

- b) obszary na których rozmieszczone będą inwestycje celu publicznego o znaczeniu lokalnym i ponadlokalnym,
- c) obszary narażone na niebezpieczeństwo powodzi i osuwania mas ziemnych,
- d) obszary wymagające przekształceń, rehabilitacji lub rekultywacji (gminne składowisko odpadów),
- e) granice terenów zamkniętych i ich stref ochronnych (na terenie miasta i gminy nie występują tereny zamknięte).

Założono, że istniejący system obsługi komunikacyjnej miasta i gminy Dobrzyń nad Wisłą, nie ulegnie w najbliższej przyszłości diametralnej zmianie.

Istniejące elementy systemu posiadają aktualnie szereg mankamentów, które kumulując się decydują o słabości systemu. Podstawowe problemy systemu transportowego miasta i gminy Dobrzyń nad Wisłą są zbieżne z problemami definiowanymi na terenie całego kraju, zarówno w ośrodkach miejskich, jak i poza nimi.

Elementy układu komunikacji drogowej wymagają rozbudowy i przebudowy. Usprawnienie układu komunikacji drogowej nastąpi poprzez:

- a) budowę obwodnicy miasta,
- b) przebudowę w miarę potrzeb i możliwości wszystkich pozostałych ulic na terenie miasta Dobrzyń nad Wisłą do właściwych parametrów technicznych i użytkowych przypisanych poszczególnym klasom tych ulic, utwardzenie nawierzchni i urządzenie ulic (budowa chodników, zatok postojowych, odwodnienia i oświetlenia),
- c) realizację w miarę potrzeb nowych ulic układu obsługującego tereny rozwojowe miasta i gminy z zachowaniem odpowiednich parametrów przekroju poprzecznego umożliwiających lokalizację pasów zieleni oddzielających chodniki od jezdni, a tym samym ograniczających negatywny wpływ ruchu pojazdów na tereny otaczające,
- d) sukcesywną realizację sieci ścieżek rowerowych,
- e) rozwój urządzeń i obiektów komunikacyjnych jak stacje paliw, stacje obsługi pojazdów - stosownie do popytu na usługi motoryzacyjne,
- f) zapewnienie odpowiedniej ilości miejsc postojowych i parkingowych szczególnie na terenie miasta.

Założono, że podstawowym celem z zakresu infrastruktury technicznej będzie wzrost poziomu rozwoju poszczególnych mediów jako czynnika powodującego wzrost poziomu życia ludności i rozwoju społeczno-gospodarczego, jak również osiągnięcia odpowiedniej jakości środowiska przyrodniczego. Cel ten można osiągnąć poprzez:

- a) zapewnienie wszystkim mieszkańcom miasta i gminy dostępu do centralnego zaopatrzenia w wodę dobrej jakości poprzez dalszą rozbudowę sieci wodociągowej oraz ochronę gminnych ujęć wody (ustanowione strefy ochrony bezpośredniej dla wszystkich ujęć wody oraz zewnętrznej strefy ochrony pośredniej ujęcia wody w Chalinie, na terenie których wprowadza się zakazy i ograniczenia),
- b) dostosowanie istniejących mechaniczno – biologicznych oczyszczalni ścieków do wymogów unijnych oraz rozbudowę systemu kanalizacji rozdzielczej w celu skanalizowania obszaru całego miasta oraz terenów o zwartej zabudowie i planowanych do nowego zagospodarowania (wyznaczonych w studium) na terenie gminy, zgodnie z wyznaczonym Rozporządzeniem Nr 10/2006 Wojewody Kujawsko – Pomorskiego z dnia 23 lutego 2006r. obszarem aglomeracji kanalizacyjnej o równoważnej liczbie mieszkańców 4250 z oczyszczalnią ścieków zlokalizowaną w miejscowości Dobrzyń n/Wisłą obejmującą miasto Dobrzyń n/Wisłą oraz część wsi Lenie Wielkie z terenu gminy,
- c) ograniczenie powstawania odpadów oraz budowa Międzygminnego Kompleksu Unieszkodliwiania Odpadów Komunalnych Lipno zgodnie z Programem ochrony środowiska z planem gospodarki odpadami województwa kujawsko – pomorskiego 2010,
- d) systematyczna likwidacja istniejących systemów grzewczych opartych na paliwach tradycyjnych, przede wszystkim na terenie miasta oraz stosowanie do celów grzewczych paliw ekologicznych o niskoemisyjnych i/lub bezemisyjnych,
- e) rozwój systemów telekomunikacyjnych i teleinformatycznych przewodowych i bezprzewodowych stosownie do wzrostu zapotrzebowania na usługi telekomunikacyjne i teleinformatyczne w gminie i regionie, w celu umożliwienie korzystania z wachlarza nowoczesnych usług telekomunikacyjnych.

Założono, że polityka przestrzenna rozwoju miasta i gminy winna być postrzegana jako powiązanie założonych celów rozwoju miasta i gminy z pożądanymi jego zmianami w wyznaczonych strefach polityki przestrzennej z zachowaniem i kształtowaniem jego systemu ekologicznego, zachowaniem obszarów i obiektów podlegających ochronie prawnej oraz eliminacją wszelkich zagrożeń mogących zakłócić jego stan i funkcjonowanie.

Kierunkowym działaniem skutecznie łagodzącym narastające dysfunkcje w rozwoju przestrzeni poszczególnych obszarów jest zachowanie środowiskowych normatywów urbanistycznych gwarantujących zachowanie istniejących i tworzenie nowych przestrzeni zieleni.

W stosunku do terenów zainwestowanych w poszczególnych strefach funkcjonalno – przestrzennych należy przyjąć taki kierunek zmian w zagospodarowaniu, który będzie wpływał na poprawę warunków bio i topoklimatycznych. Przyjmując kierunek naprawczy w stosunku do obecnego zagospodarowania terenów należy dążyć do:

- eliminowania bądź łagodzenia sąsiedztwa funkcji sobie przeciwstawnych,
- wydzielania terenów pełniących funkcje stref izolacyjnych pomiędzy terenami o przeciwstawnych sobie funkcjach, które urządzone jako tereny zieleni mogą pełnić funkcję ochronną, izolacyjną i biernego wypoczynku,
- łagodzenia przeinwestowania terenów poprzez biologiczne wzbogacanie ich w elementy środowiskotwórcze,

Równie ważnymi czynnikami decydującymi o zasobach i jakości środowiska przyrodniczego oraz warunkach życia człowieka a związanymi ze strukturą funkcjonalno-przestrzenną miasta i gminy są:

- likwidacja wszystkich źródeł zanieczyszczeń gleby, wód powierzchniowych i podziemnych,
- likwidacja źródeł emisji zanieczyszczeń pochodzących z palenisk domowych opartych na paliwach tradycyjnych poprzez zmianę czynnika grzewczego z tradycyjnego na paliwa ekologiczne niskoemisyjne i/lub bezemisyjne,
- opracowanie aktualizacji gminnego programu gospodarki odpadami z uwzględnieniem realizacji Międzygminnego Kompleksu Unieszkodliwiania Odpadów Komunalnych Lipno, zgodnie z Programem ochrony środowiska z planem gospodarki odpadami województwa kujawsko – pomorskiego 2010, objęcie zorganizowanym systemem gromadzenia, wywozu i utylizacji odpadów wszystkich posesji na terenie miasta i gminy.

Zasoby i walory środowiska przyrodniczego miasta i gminy przedstawione w uwarunkowaniach rozwoju są „magnesem” przyciągającym i ukierunkowującym społeczeństwo do różnorodnego z nich korzystania, jak również rozwijania wielu przyrodniczych form rekreacji. Podstawowe kierunki kształtowania i rozwoju turystyki powinny skupiać się na wykorzystaniu zasobów i walorów samego miasta i gminy - urozmaiconej rzeźby terenu, doliny Wisły ze zbiornikiem włocławskim, niewielkich kompleksów leśnych oraz walorów krajobrazowych gmin sąsiednich dającym możliwość uprawiania różnych form rekreacji i wypoczynku poprzez.

- kształtowanie miejsko – gminnego systemu przyrodniczego w formach zapewniających ciągłość przestrzenno-funkcjonalną obszarów naturalnych i zieleni tj. m.in. poprzez realizację ciągów zieleni (korytarzy ekologicznych, obszary łąkowo – bagienne położone wzdłuż cieków wodnych w strefie wiejskiej rolniczo - osadniczej);
- zachowanie i ochrona wartości krajobrazowych terenów otwartych doliny Wisły – w celu wypełnienia zagospodarowaniem wypoczynkowo-rekreacyjnym wraz z niezbędną bazą typu obiekty i urządzenia sportu, kultury i gastronomii (o kubaturze i architekturze dostosowanej do charakteru obszaru) oraz uzupełniająco funkcją mieszkaniową jednorodziną o charakterze ekstensywnym;
- utrzymanie istniejących zasobów sportowo-rekreacyjno-wypoczynkowych,
- utrzymanie istniejących i wytyczenie oraz realizacja nowych ścieżek pieszo-rowerowych łączących tereny rekreacyjno-wypoczynkowe miasta i gminy w jeden system wraz z gminami sąsiednimi.

Zgodnie z art. 19 ust. 1 ustawy z dnia 23 lipca 2003r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami w studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy uwzględnia się ochronę zabytków nieruchomych wpisanych do rejestru, zabytków znajdujących się w gminnej ewidencji zabytków oraz parków kulturowych. Ponadto w studium uwzględniono strefy ochrony konserwatorskiej dla obszarów, na których obowiązują zakazy i nakazy mające na celu ochronę

znajdujących się w tym obszarze zabytków, a które szczegółowo określone są ustaleniami miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego.

Ochrona dóbr kultury współczesnej jako element krajobrazu kulturowego podlega zasadom ochrony na podstawie ustaleń miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego.

Część terenu miasta i gminy położona w dolinie Wisły narażona jest na zagrożenie wystąpienia powodzi (teren bezpośredniego zagrożenia powodziowego). Kierunkowe działanie musi skupiać się na ochronie istniejącej zabudowy poprzez wykonanie budowli zabezpieczających – wałów ochronnych natomiast w stosunku do obszarów obecnie niezabudowanych, a planowanych do zagospodarowania, należy ściśle przestrzegać wymogów ustawy Prawo wodne oraz wymogów i zaleceń zawartych w opracowaniu specjalistycznym – Studium ochrony przeciwpowodziowej.

Ogólne kierunki działań w zakresie kształtowania leśnej przestrzeni produkcyjnej winny być realizowane przez:

- prowadzenie gospodarki leśnej zgodnie z zasadami określonymi w planach urządzenia lasów (zarówno państwowych jak i komunalnych);
- racjonalne i zasadne przeznaczanie obszarów leśnych na cele nieleśne;
- przebudowę drzewostanów zmienionych lub silnie uszkodzonych przez zanieczyszczenia;
- zachowanie i ochrona istniejących leśnych użytków ekologicznych,
- podniesienie walorów krajobrazowo-estetycznych lasów komunalnych dla celów szeroko rozumianej rekreacji, sportu i wypoczynku;
- przekształcanie lasów komunalnych w Parki Leśne, z urządzeniem terenów rekreacji biernej i czynnej, z wykorzystaniem naturalnej rzeźby terenu, przyrodniczych zasobów oraz naturalnych materiałów dla budowy urządzeń sprawnościowych i rekreacyjnych;

Założono, że w obszarze przede wszystkim gminy kierunki kształtowania rolniczej przestrzeni produkcyjnej polegać powinny głównie na:

- a) gospodarowaniu rolniczą przestrzenią produkcyjną zgodnie z Polskim Kodeksem Dobrej Praktyki Rolniczej,
 - użytkowanie gruntów dostosowane do naturalnych warunków, nie powodujących negatywnego oddziaływania na środowisko,
 - zmiana użytkowania gleb o niskich klasach bonitacji i przeznaczenie ich pod użytki zielone, zalesienie,
 - wprowadzenie rolnictwa opartego o ekologiczne zasady gospodarowania,
 - racjonalne gospodarowanie zasobami wodnymi,
 - wprowadzanie zadrzewień i zakrzewień śródpolnych, przydrożnych, wzdłuż miedz,
 - przeciwdziałanie degradacji gleb, ochrona przed erozją,
 - indywidualna ochrona naturalnych siedlisk występujących w obrębie gospodarstwa rolnego (naturalne zbiorniki wodne, oczka wodne, kępy drzew i krzewów, miedze, trwałe zadarnienia wzdłuż cieków itp.),
 - szeroka promocja edukacji ekologicznej,
- b) ochronę gruntów rolnych wysokich klas bonitacji gleb przed zmianą użytkowania rolniczego w obszarach nie wskazanych do inwestowania,
- c) utrzymanie i ochronę przed zmianą użytkowania gleb pochodzenia organicznego,
- d) optymalne wykorzystanie naturalnych warunków przyrodniczych do prowadzenia intensywnej produkcji rolnej z zastosowaniem technik przyjaznych środowisku,
- e) ochronę przed zainwestowaniem zmeliorowanych gruntów rolnych,
- f) zapobieganie szkodliwym wpływom prowadzonej produkcji rolnej na środowisko, w tym niekorzystnemu wpływowi na krajobraz,
- g) zachowanie naturalnego krajobrazu, ochrona przed wprowadzaniem elementów „obcych” z zakresu architektury i zagospodarowania.

Powyższe zasady i kierunki zagospodarowania przestrzennego zapisane w projekcie studium korespondują z wnioskami i wytycznymi, wynikającymi ze sporządzonego wyprzedzająco na potrzeby studium, opracowania ekofizjograficznego.

4. PROBLEMY OCHRONY ŚRODOWISKA ISTOTNE Z PUNKTU WIDZENIA REALIZACJI PROJEKTU STUDIUM

Realizacja projektu studium wprowadzi do środowiska, co jest oczywiste, szereg różnego rodzaju zmian. Będą to zmiany zarówno pozytywne jak i negatywne. Analiza przedstawionych wcześniej ustaleń i zapisów pozwala przypuszczać, że w ogólnym bilansie zmian pozytywnych powinno być więcej. W świetle tego wydaje się, iż najistotniejszym problemem jest pełna realizacja wszystkich zapisów odnoszących się bezpośrednio i pośrednio do środowiska. Szczególna konsekwencja w tym zakresie powinna dotyczyć korytarza ekologicznego związanego z doliną rzeki Wisły. Ten obszar jest bardzo ważny nie tylko dla systemu przyrodniczego miasta, ale pełni również ważną funkcję w strukturze ekologicznej terenów otaczających. Nie można zatem, pod żadnym pozorem dopuścić do ingerencji człowieka w wyniku której wspomniany obszar mógłby utracić swoją funkcję.

Drugim istotnym problemem jest wzbogacenie przede wszystkim obszaru miasta w powierzchnie biologicznie czynne. Niezbędne jest w tym zakresie pełne respektowanie zapisów studium określających intensywność zabudowy. Niestety, wzorem wielu doświadczeń, należy liczyć się z różnego rodzaju naciskami i wybiegami inwestorów, aby uzyskać jak najwyższy wskaźnik zabudowy na swoim terenie. Brak konsekwencji stosownych władz w tym zakresie może doprowadzić do nadmiernego zagęszczenia zabudowy, a w efekcie końcowym ograniczenia możliwości wprowadzenia zieleni. Kolejnym ważnym problemem jest zabezpieczenie czystości wód podziemnych. W tym przypadku niezbędna jest pełna realizacja zapisów odnoszących się do gospodarki wodno ściekowej. Nie można dopuścić do sytuacji, aby duże zainwestowane obszary pozbawione były sieci kanalizacyjnej.

Rozwiązania obejmujące budowę tymczasowych szczelnych zbiorników na nieczystości płynne na terenie miasta powinny być stosowane tylko w wyjątkowych wypadkach i na czas ściśle określony. W świetle tego wydaje się, że nowa zabudowa powinna być realizowana tylko na terenach posiadających pełne uzbrojenie w infrastrukturę techniczną. W odniesieniu do stosunków wodnych należy również zwrócić uwagę na konieczność maksymalnego zachowania elementów powierzchniowej sieci hydrograficznej. Rozwiązania techniczne z zakresu podziemnej infrastruktury technicznej oraz fundamentowania budynków i budowli powinny ograniczać do maksimum ochronę istniejących zbiorników wód powierzchniowych.

Ochrona gminnych ujęć wody poprzez przestrzeganie reżimów ochronnych (zakazów i ograniczeń) w wyznaczonych dla wszystkich ujęć wody strefach bezpośredniej ochrony oraz w zewnętrznej strefie ochrony pośredniej wyznaczonej dla ujęcia wody w Chalinie.

Z uwagi na fakt, iż w projekcie studium utrzymane zostały istniejące obszary lokalizacji farm wiatrowych z możliwością realizacji dodatkowych elektrowni, które należy uznać za powodujące znaczące oddziaływanie na środowisko, należy przy eksploatacji istniejących i realizacji planowanych, dochować szczególnej staranności w egzekwowaniu zapisów studium, planów miejscowych oraz obowiązującego prawa.

5. CELE OCHRONY ŚRODOWISKA USTANOWIONE NA SZCZEBLU MIEDZYNARODOWYM, WSPÓLNOTOWYM I KRAJOWYM A ICH ODNIESIENIE W STUDIUM

Podstawowym dokumentem krajowym z zakresu ochrony środowiska jest „Polityka ekologiczna państwa na lata 2009 – 2012 z perspektywą do roku 2016”. Zgodnie z polityką ekologiczną, zasady ochrony środowiska i przyrody powinny być uwzględnione w planach zagospodarowania przestrzennego. Chodzi o wdrożenie przepisów umożliwiających przeprowadzenie ocen oddziaływania na środowisko już na etapie studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego.

Cele ekologiczne zgodne z w/w Polityką ekologiczną państwa przyjęte zostały w Programie ochrony środowiska z planem gospodarki odpadami województwa kujawsko-pomorskiego 2010 z perspektywą na lata 2011-2014 i stanowią rozwinięcie i uszczegółowienie celów w zakresie ochrony środowiska sformułowanych w Strategii Rozwoju Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2007-

2020, Regionalnym Programie Operacyjnym Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2007-2013 i Planie zagospodarowania przestrzennego województwa kujawsko-pomorskiego.

Jako podstawowy cel ekologiczny na obszarze województwa kujawsko-pomorskiego przyjmuje się zachowanie wysokich walorów środowiska przyrodniczego regionu w celu poprawy jakości życia jego mieszkańców oraz zwiększenia atrakcyjności i konkurencyjności województwa.

Realizacja celu głównego jest możliwa pod warunkiem przyjęcia jako powszechnie obowiązującej zasady zrównoważonego rozwoju, identyfikacji określonych priorytetów ochrony środowiska oraz ich realizacja. Ocena aktualnego stanu środowiska na obszarze województwa i identyfikacja najważniejszych problemów ekologicznych upoważniają do stwierdzenia, że celami tymi są między innymi:

- dalsza poprawa jakości wód powierzchniowych,
- zachowanie jakości wód podziemnych i ich ochrona przed degradacją,
- dalsza poprawa jakości powietrza atmosferycznego,
- poprawa warunków klimatu akustycznego,
- zapobieganie powodziom,
- wdrożenie i prowadzenie racjonalnego systemu gospodarowania odpadami,
- ochrona gruntów przed erozją i przeciwdziałanie degradacji gleb,
- rekultywacja terenów poeksploatacyjnych i zdegradowanych,
- kształtowanie systemu obszarów chronionych i dostosowanie go do nowych uwarunkowań prawnych,
- przeciwdziałanie poważnym awariom i poważnym awariom przemysłowym.

Zgodnie z Polityką ekologiczną państwa przyjęto, że podstawowymi priorytetami ochrony środowiska w województwie kujawsko-pomorskim w wymienionym okresie będą:

- dalsza poprawa jakości środowiska oraz likwidacja i minimalizacja bezpośrednich zagrożeń dla zdrowia i życia mieszkańców województwa,
- zrównoważone wykorzystanie bogactw naturalnych, w tym wody oraz energii,
- racjonalne gospodarowanie odpadami,
- ochrona dziedzictwa przyrodniczego i racjonalne wykorzystanie zasobów przyrody,
- prowadzenie edukacji ekologicznej w celu podniesienia świadomości ekologicznej mieszkańców województwa.

Cele ochrony środowiska ustanowione na szczeblu krajowym i wojewódzkim są zgodne z celami ustanowionymi na szczeblu międzynarodowym i wspólnotowym. Cele i priorytety z zakresu ochrony środowiska zapisane w projekcie Studium są zgodne z w/w celami i priorytetami ustanowionymi na szczeblu wojewódzkim.

Projektanci jako naczelną zasadę ochrony środowiska zapisaną w projekcie studium, podobnie jak polityki ekologicznej państwa, przyjęli sformułowaną w Konstytucji RP zasadę zrównoważonego rozwoju. Definicję zrównoważonego rozwoju należy rozumieć (za ustawą z dnia 27 kwietnia 2001 r. – Prawo ochrony środowiska) jako rozwój społeczno-gospodarczy, w którym następuje proces integrowania działań politycznych, gospodarczych i społecznych, z zachowaniem równowagi przyrodniczej oraz trwałości podstawowych procesów przyrodniczych, w celu zagwarantowania możliwości zaspokojenia podstawowych potrzeb poszczególnych społeczności lub obywateli zarówno współczesnego pokolenia jak i przyszłych pokoleń.

Na podstawie art. 43 ust. 2a ustawy z dnia 18 lipca 2001r. – Prawo wodne (Dz. U. z 2005r. Nr 239 poz. 2019 z późn. zm.) oraz §3 i § 5 rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 22 grudnia 2004r. w sprawie sposobu wyznaczania obszaru i granic aglomeracji (Dz. U. Nr 283 poz. 2841 z późn. zm.) Wojewoda Kujawsko – Pomorski Rozporządzeniem Nr 10/2006 z dnia 23 lutego 2006r. wyznaczył aglomerację kanalizacyjną Dobrzyń o równoważnej liczbie mieszkańców 4250 z oczyszczalnią ścieków zlokalizowaną w miejscowości Dobrzyń n/Wisłą obejmującą miasto Dobrzyń n/Wisłą oraz część wsi Lenie Wielkie z terenu gminy. Aglomeracja kanalizacyjna Dobrzyń nad Wisłą znalazła się w aktualizacji Krajowego Programu Oczyszczania Ścieków Komunalnych.

Wyznaczenie przedmiotowej aglomeracji kanalizacyjnej umożliwi Gminie Dobrzyń nad Wisłą ubieganie się o środki z funduszy celowych na realizację przedsięwzięć związanych z wyposażeniem

aglomeracji w wymaganą sieć kanalizacyjną dla ścieków komunalnych zakończoną oczyszczalnią ścieków.

Miasto i Gmina Dobrzyń nad Wisłą posiada opracowany Program ochrony środowiska z planem gospodarki odpadami dla miasta i gminy Dobrzyń nad Wisłą.

Cele i kierunki ochrony środowiska przyjęte w projekcie studium są zgodne z kierunkami ochrony środowiska zawartymi w części programu ochrony środowiska, między innymi:

- budowa sieci kanalizacyjnej,
- budowa indywidualnych systemów oczyszczania ścieków w miejscach gdzie jest niemożliwa lub ekonomicznie nieuzasadniona budowa sieci kanalizacyjnej,
- modernizacja oczyszczalni ścieków,
- modernizacja systemów grzewczych,
- zwiększenie lesistości gminy.

Prawidłowa gospodarka przestrzenna realizowana na obszarze miasta i gminy musi w pełni uwzględniać ochronę istniejącego systemu ekologicznego, a także eliminować wszystkie zagrożenia mogące zakłócać jego funkcjonowanie. Konieczna jest również poprawa jakości środowiska oraz wzbogacenie jego zasobów i walorów. Przestrzeganie zasad ochrony i kształtowania struktur środowiska jest istotnym warunkiem dla osiągnięcia rozwoju zrównoważonego, będącego przecież jednym z głównych celów polityki ekologicznej państwa.

6. SKUTKI DLA ŚRODOWISKA WYNIKAJĄCE Z PROJEKTOWANEGO PRZEZNACZENIA TERENU

Podstawą określenia potencjalnych zagrożeń i konfliktów, jakie może spowodować realizacja projektu studium, była wnikliwa analiza zapisów ustaleń dokumentu oraz analiza wniosków wynikających z opracowania ekofizjograficznego wykonanego dla przedmiotowego terenu. Przedmiotem oceny były następujące elementy środowiska: powierzchnia ziemi i gleby, powietrze atmosferyczne i klimat akustyczny (hałas), wody powierzchniowe i podziemne, świat roślin i zwierząt oraz walory krajobrazowe i kulturowe (w tym również ład przestrzenny).

Osiągnięcie trwałego, zrównoważonego rozwoju miasta i gminy oraz realizacja strategicznych celów przyjętych w strategii rozwoju miasta i gminy Dobrzyń nad Wisłą wymaga zmian w strukturze funkcjonalno – przestrzennej.

Na zmiany zdefiniowanej w dotychczasowych opracowaniach planistycznych struktury miały i mają duży wpływ uwarunkowania gospodarczo – ekonomiczne. Zasadą podziału terenu miasta na strefy było wyodrębnienie terenów spójnych pod względem istniejącego zagospodarowania oraz możliwości dalszego ich rozwoju; przeznaczonych pod różne funkcje według lokalnego zapotrzebowania oraz predysponowanych do zróżnicowanych form zagospodarowania.

Z uwagi na zróżnicowanie poszczególnych stref zarówno pod względem istniejącego sposobu zagospodarowania, jak i dalszego rozwoju, w projekcie studium autorzy przyjęli ustalenia kierunków i zasad zagospodarowania zarówno dla poszczególnych stref, jak i kompleksowo dla całej gminy i miasta. Przedstawione ustalenia stanowią wytyczne do zapisów w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego.

Osiągnięcie trwałego, zrównoważonego rozwoju miasta oraz realizacja strategicznych celów przyjętych w strategii rozwoju miasta i gminy Dobrzyń nad Wisłą wymaga zmian w strukturze funkcjonalno – przestrzennej miasta, w związku z powyższym przyjmuje się podział miasta na następujące strefy funkcjonalno - przestrzenne:

- Strefa I – śródmiejska (założenie urbanistyczne miasta),
- Strefa II – nadwiślańska strefa turystyczno – wypoczynkowo – sportowa,
- Strefa III – mieszkaniowo – usługowa,
- Strefa IV – mieszkaniowo – usługowo – produkcyjna,
- Strefa V – mieszkaniowo – usługowa,
- Strefa VI – mieszkaniowo – usługowa

- Strefa VII – produkcyjno – usługowa,
- Strefa VIII – mieszkaniowo – usługowo – produkcyjna,
- Strefa IX – mieszkaniowo – usługowa.

W celu określenia kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy przedstawionych w formie ogólnych zasad rozwoju przestrzennego przyjmuje się podział gminy Dobrzyń nad Wisłą na następujące strefy polityki przestrzennej.

- TW – nadwiślańska strefa turystyczno – wypoczynkowa,
- W1 – strefa wielofunkcyjna z przewagą zabudowy produkcyjno – usługowej,
- W2 – strefa wielofunkcyjna z przewagą zabudowy mieszkaniowo – usługowej,
- RWM – strefa rekreacyjno – wypoczynkowo – mieszkaniowa,
- R – strefa wiejska rolniczo – osadnicza.

Uwzględniając uwarunkowania rozwoju miasta i gminy oraz konieczność realizacji przez władze samorządowe polityki przestrzennej, nierozzerwalnie związanej z polityką społeczną, ekonomiczno - gospodarczą i ekologiczną, wyznaczono drogę rozwoju poprzez sprecyzowanie kierunków rozwoju przestrzennego miasta i gminy. Przyjęte kierunki rozwoju przestrzennego prowadzą do określenia potencjalnych możliwości wykorzystania przestrzeni oraz niezbędnych z punktu widzenia realizacji celów zmian w zagospodarowaniu.

Szczegółową ocenę wpływu wyznaczonych obszarów funkcjonalno - przestrzennych w ujęciu poszczególnych komponentów środowiska z uwzględnieniem opisanych kryteriów zawierają poniższe tabele.

W ocenie zastosowano trzy stopnie zagrożenia (-), jakie mogą wyrzeć proponowane zmiany przeznaczenia terenów na poszczególne komponenty środowiska: mały (1), średni (2) i duży (3). W wyniku realizacji studium może nastąpić również poprawa warunków środowiska przyrodniczego określona taką samą skalą zmian (+) lub warunki pozostają bez zmian (0).

Pod pojęciem zagrożenie małe rozumieć należy typowe zmiany i przekształcenia danego komponentu środowiska przyrodniczego o niewielkich walorach, a także jakie spowoduje realizacja studium w terenie już zainwestowanym lub przewidzianym do zainwestowania.

Zagrożenie średnie związane jest z przekształceniem poszczególnych komponentów o średnich walorach, jakie spowoduje realizacja ustaleń studium w terenie niezainwestowanym i nie przewidywanym dotychczas do zainwestowania. Zmiany te wiążą się będą z budową obiektów kubaturowych i infrastruktury, bądź z funkcjonowaniem inwestycji mogących w odczuwalny sposób negatywnie wpływać na środowisko i życie ludzi.

Zagrożenie duże wiązać się będzie z radykalnymi zmianami i przekształceniami poszczególnych komponentów środowiska o dużych walorach, a związanych z budową obiektów i infrastruktury, bądź z funkcjonowaniem inwestycji mogących w znaczący sposób negatywnie wpływać na środowisko i życie ludzi.

Poprawa warunków środowiska wiązać się będzie z sytuacjami, gdzie wprowadzone ustalenia studium sprzyjają bądź poprawiają dotychczasowe uwarunkowania i zapewniają ochronę jego walorów oraz pogorszenie warunków środowiska spowodowane przez wprowadzone ustalenia studium.

Warunki pozostają bez zmian w sytuacjach, gdy ustalenia studium nie mają wpływu na elementy środowiska lub gdy są zgodne z dotychczasowymi zasadami i sposobami zagospodarowania terenu.

Strefa III – mieszkaniowo – usługowa										
	Rb	L	ZR	W	PK	Pz	K	Zn	Z	Dm
zasady ochrony dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury współczesnej	0	+1	0	0	0	0	+1	0	+2	+1
kierunki zmian w strukturze przestrzennej	-1	+1	+1	0	-1	-1	+1	0	+1	0
zasady ochrony środowiska jego zasobów, ochrony przyrody i krajobrazu kulturowego	0	+1	+2	0	0	0	+1	0	0	0
kierunki rozwoju systemów infrastruktury technicznej	0	+3	0	+2	+1	0	0	0	0	+1
kierunki rozwoju systemów komunikacji	0	+1	0	0	-1	-1	0	0	0	0
kierunki kształtowania rolniczej i leśnej przestrzeni produkcyjnej	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Strefa IV – mieszkaniowo – usługowo – produkcyjna										
	Rb	L	ZR	W	PK	Pz	K	Zn	Z	Dm
zasady ochrony dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury współczesnej	0	+1	0	0	0	0	+1	0	+1	+2
kierunki zmian w strukturze przestrzennej	-1	+1	-1	0	0	-1	+1	0	+1	0
zasady ochrony środowiska jego zasobów, ochrony przyrody i krajobrazu kulturowego	0	+1	+1	0	0	0	+1	0	+1	0
kierunki rozwoju systemów infrastruktury technicznej	0	+2	0	+2	0	0	0	0	0	+1
kierunki rozwoju systemów komunikacji	0	+1	0	0	0	0	0	0	0	0
kierunki kształtowania rolniczej i leśnej przestrzeni produkcyjnej	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0

Strefa V – mieszkaniowo – usługowa										
	Rb	L	ZR	W	PK	Pz	K	Zn	Z	Dm
zasady ochrony dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury współczesnej	0	+2	0	0	+1	0	0	0	+1	+1
kierunki zmian w strukturze przestrzennej	-1	+2	-1	-1	-1	0	+1	0	0	0
zasady ochrony środowiska jego zasobów, ochrony przyrody i krajobrazu kulturowego	+1	+1	+1	0	0	0	+1	0	+1	0
Okierunki rozwoju systemów infrastruktury technicznej	+1	+2	0	+1	0	0	0	0	0	+1
kierunki rozwoju systemów komunikacji	-1	+2	0	-1	-2	-3	-3	0	0	+1
kierunki kształtowania rolniczej i leśnej przestrzeni produkcyjnej	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Strefa VI – mieszkaniowo – usługowa										
	Rb	L	ZR	W	PK	Pz	K	Zn	Z	Dm
zasady ochrony dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury współczesnej	0	+2	0	0	+1	0	0	0	+1	+1
kierunki zmian w strukturze przestrzennej	-1	+2	-1	-1	-1	-1	+1	0	0	0
zasady ochrony środowiska jego zasobów, ochrony przyrody i krajobrazu kulturowego	+1	+1	+1	0	0	0	+1	0	+1	0
Okierunki rozwoju systemów infrastruktury technicznej	+1	+2	0	+1	0	0	0	0	0	+1
kierunki rozwoju systemów komunikacji	-1	+2	0	-1	-2	-3	-3	0	0	+1
kierunki kształtowania rolniczej i leśnej przestrzeni produkcyjnej	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0

Strefa VII – produkcyjno – usługowa										
	Rb	L	ZR	W	PK	Pz	K	Zn	Z	Dm
zasady ochrony dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury współczesnej	-1	+1	0	0	0	0	+1	0	0	0
kierunki zmian w strukturze przestrzennej	-1	+1	0	0	-1	-1	0	0	0	0
zasady ochrony środowiska jego zasobów, ochrony przyrody i krajobrazu kulturowego	0	+1	+1	0	0	0	+1	0	0	+1
kierunki rozwoju systemów infrastruktury technicznej	0	+2	0	+1	0	-1	0	0	0	+1
kierunków rozwoju systemów komunikacji	0	+2	0	0	-1	-2	-1	0	0	0
kierunki kształtowania rolniczej i leśnej przestrzeni produkcyjnej	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Strefa VIII – mieszkaniowo – usługowo – produkcyjna										
	Rb	L	ZR	W	PK	Pz	K	Zn	Z	Dm
zasady ochrony dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury współczesnej	0	0	0	0	0	0	0	0	0	+1
kierunki zmian w strukturze przestrzennej	-1	+1	-1	0	-1	-1	-2	0	0	+1
zasady ochrony środowiska jego zasobów, ochrony przyrody i krajobrazu kulturowego	+1	+1	+1	0	0	0	+1	0	0	+1
kierunki rozwoju systemów infrastruktury technicznej	0	-1	0	+1	0	0	0	0	0	0
kierunki rozwoju systemów komunikacji	0	+1	0	-1	-1	-1	-1	0	0	0
kierunki kształtowania rolniczej i leśnej przestrzeni produkcyjnej	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0

Strefa IX – mieszkaniowo – usługowa										
	Rb	L	ZR	W	PK	Pz	K	Zn	Z	Dm
zasady ochrony dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury współczesnej	0	+1	0	0	0	0	0	0	+2	+1
kierunki zmian w strukturze przestrzennej	-1	+1	0	0	0	0	+1	0	+1	+1
zasady ochrony środowiska jego zasobów, ochrony przyrody i krajobrazu kulturowego	+1	+2	+1	0	0	0	+2	0	0	0
kierunki rozwoju systemów infrastruktury technicznej	0	+3	0	+1	0	0	0	0	0	+1
kierunki rozwoju systemów komunikacji	0	+2	0	0	-2	-2	0	0	0	0
kierunki kształtowania rolniczej i leśnej przestrzeni produkcyjnej	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Całe miasto										
	Rb	L	ZR	W	PK	Pz	K	Zn	Z	Dm
zasady ochrony dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury współczesnej	0	+1	0	0	0	0	+1	0	+2	+2
kierunki zmian w strukturze przestrzennej	-1	+1	+1	0	-1	-1	+1	0	0	0
zasady ochrony środowiska jego zasobów, ochrony przyrody i krajobrazu kulturowego	0	+1	+1	+1	+1	0	+1	0	+1	+0
kierunki rozwoju systemów infrastruktury technicznej	0	+2	0	+2	+1	0	0	0	0	+1
kierunki rozwoju systemów komunikacji	0	+2	0	+1	-1	-1	-1	0	0	0
kierunki kształtowania rolniczej i leśnej przestrzeni produkcyjnej	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0

Tabela 2. Ocena wpływu realizacji ustaleń projektu zmiany studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Dobrzyń nad Wisłą na poszczególne komponenty środowiska

Ustalenia projektu studium	różnorodność biologiczna	ludzie	zwierzęta, rośliny	wody	powietrze, klimat, hałas	powierzchnia ziemi	krajobraz	zasoby naturalne	zabytki	dobra materialne
	Rb	L	ZR	W	PK	Pz	K	Zn	Z	Dm
TW – nadwiślańska strefa turystyczno – wypoczynkowa										
zasady ochrony dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury współczesnej	0	+1	0	0	0	0	+1	0	0	+2
kierunki zmian w strukturze przestrzennej	-1	+2	-2	-2	-2	-1	+2	0	0	+2
zasady ochrony środowiska jego zasobów, ochrony przyrody i krajobrazu kulturowego	+1	+1	+1	0	+1	+1	+1	0	0	0
kierunki rozwoju systemów infrastruktury technicznej	-1	+2	0	0	0	-1	-2	0	0	+1
kierunki rozwoju systemów komunikacji	-1	+2	-1	-1	-2	-2	-1	-1	0	0
kierunki kształtowania rolniczej i leśnej przestrzeni produkcyjnej	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Strefa W1 wielofunkcyjna z przewagą zabudowy produkcyjno - usługowej										
	Rb	L	ZR	W	PK	Pz	K	Zn	Z	Dm
zasady ochrony dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury współczesnej	0	+1	0	0	0	0	+1	0	+3	+2
kierunki zmian w strukturze przestrzennej	-2	+2	-1	-1	-1	-2	-2	-1	0	0
zasady ochrony środowiska jego zasobów, ochrony przyrody i krajobrazu kulturowego	0	0	+1	0	0	0	+1	0	+1	+1
kierunki rozwoju systemów infrastruktury technicznej	0	+2	0	0	0	0	-2	0	0	0
kierunki rozwoju systemów komunikacji	-1	+1	-1	0	-1	-3	-1	0	0	0
kierunki kształtowania rolniczej i leśnej przestrzeni produkcyjnej	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0

Strefa W2 wielofunkcyjna z przewagą zabudowy mieszkaniowo - usługowej										
	Rb	L	ZR	W	PK	Pz	K	Zn	Z	Dm
zasady ochrony dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury współczesnej	0	+1	0	0	0	0	+1	0	+3	+2
kierunki zmian w strukturze przestrzennej	-2	+2	-1	-1	-1	-2	-2	-1	0	0
zasady ochrony środowiska jego zasobów, ochrony przyrody i krajobrazu kulturowego	0	0	+1	0	0	0	+1	0	+1	+1
kierunki rozwoju systemów infrastruktury technicznej	0	+3	0	0	0	0	-1	0	0	0
kierunki rozwoju systemów komunikacji	-1	+2	-1	0	-1	-2	-1	0	0	0
kierunki kształtowania rolniczej i leśnej przestrzeni produkcyjnej	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
RWM – strefa rekreacyjno – wypoczynkowo – mieszkaniowa										
	Rb	L	ZR	W	PK	Pz	K	Zn	Z	Dm
zasady ochrony dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury współczesnej	0	+1	+1	0	0	0	+1	0	+1	+2
kierunki zmian w strukturze przestrzennej	-2	+2	0	-1	0	-1	+1	0	0	+1
zasady ochrony środowiska jego zasobów, ochrony przyrody i krajobrazu kulturowego	+1	+1	+1	+1	0	0	+1	0	+1	+1
kierunki rozwoju systemów infrastruktury technicznej	-1	+2	0	+2	0	0	0	0	0	+1
kierunki rozwoju systemów komunikacji	-1	+2	-1	-1	-2	-1	0	0	0	0
kierunki kształtowania rolniczej i leśnej przestrzeni produkcyjnej	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0

R – strefa wiejska rolniczo – osadnicza										
	Rb	L	ZR	W	PK	Pz	K	Zn	Z	Dm
zasady ochrony dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury współczesnej	0	0	0	0	0	0	+1	0	+1	+1
kierunki zmian w strukturze przestrzennej	0	+1	+1	0	0	0	+1	0	0	0
zasady ochrony środowiska jego zasobów, ochrony przyrody i krajobrazu kulturowego	+1	+1	+1	0	0	0	+1	0	+1	+1
kierunki rozwoju systemów infrastruktury technicznej	0	+2	0	+1	0	0	0	0	0	0
kierunki rozwoju systemów komunikacji	-1	+3	-1	0	-1	-1	-1	0	0	0
kierunki kształtowania rolniczej i leśnej przestrzeni produkcyjnej	+1	+1	+1	-2	0	-1	+2	0	0	0
E – obszary ekologiczne łąkowo – bagienne										
	Rb	L	ZR	W	PK	Pz	K	Zn	Z	Dm
zasady ochrony dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury współczesnej	0	+1	0	0	0	0	0	0	+1	+1
kierunki zmian w strukturze przestrzennej	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
zasady ochrony środowiska jego zasobów, ochrony przyrody i krajobrazu kulturowego	+3	+1	+2	+1	+1	+1	+1	+1	0	0
kierunki rozwoju systemów infrastruktury technicznej	0	+1	0	+1	0	0	0	0	0	0
kierunki rozwoju systemów komunikacji	0	+1	0	0	-1	0	0	0	0	0
kierunki kształtowania rolniczej i leśnej przestrzeni produkcyjnej	+1	+1	+1	0	0	0	0	0	0	0

ZL – obszary ekologiczne leśne (istniejące lasy oraz tereny przeznaczone do zalesienia)

	Rb	L	ZR	W	PK	Pz	K	Zn	Z	Dm
zasady ochrony dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury współczesnej	0	+1	0	0	0	0	+1	0	0	0
kierunki zmian w strukturze przestrzennej	-1	+1	+1	0	0	0	0	0	0	0
zasady ochrony środowiska jego zasobów, ochrony przyrody i krajobrazu kulturowego	+1	+1	0	0	+1	+1	0	0	0	0
kierunki rozwoju systemów infrastruktury technicznej	0	+2	0	+1	0	+1	+1	0	0	0
kierunki rozwoju systemów komunikacji	0	+2	-1	0	-1	-1	0	0	0	0
kierunki kształtowania rolniczej i leśnej przestrzeni produkcyjnej	+2	+1	+2	+1	+1	0	+1	0	0	0
Cała gmina										
	Rb	L	ZR	W	PK	Pz	K	Zn	Z	Dm
zasady ochrony dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury współczesnej	0	+1	0	0	0	0	+1	0	+1	+2
kierunki zmian w strukturze przestrzennej	-1	+2	-1	0	-1	-1	+1	0	0	0
zasady ochrony środowiska jego zasobów, ochrony przyrody i krajobrazu kulturowego	+1	+1	+1	0	0	-1	+1	0	+1	+1
kierunki rozwoju systemów infrastruktury technicznej	0	+2	0	0	0	0	+1	0	0	0
kierunki rozwoju systemów komunikacji	-1	+2	-1	0	-1	-1	-1	0	0	0
kierunki kształtowania rolniczej i leśnej przestrzeni produkcyjnej	+1	+1	+1	0	0	0	0	0	0	0

Zróżnicowanie skutków można usystematyzować również ze względu na przewidywane znaczące oddziaływanie, w tym:

- (B) bezpośrednie – będą one powstawać bezpośrednio w związku z realizacją oraz funkcjonowaniem inwestycji,
- (PO) pośrednie – mogą one występować jako wpływ innego bezpośredniego oddziaływania (wpływ drugiego, trzeciego stopnia w zależności od tego jak powstają),
- (K) krótkoterminowe i chwilowe (CH) – najczęściej oddziaływania te powstają w związku z momentem realizacji przedsięwzięcia, niekiedy także w krótkim okresie jego późniejszego funkcjonowania,
- (Ś) średnioterminowe – wiążą się zarówno z okresem realizacji inwestycji, jej rozruchem jak również z chwilą jej całkowitego wdrożenia,
- (D) długoterminowe i (S) stałe – których konsekwencje są widoczne lub odczuwalne bezpośrednio lub pośrednio, trwale i nieprzerwanie, bezustannie po wystąpieniu oddziaływania

z uwzględnieniem wszystkich komponentów środowiska przyrodniczego oraz mając na uwadze zależności między tymi elementami i między oddziaływaniami na te elementy.

W konsekwencji oddziaływanie może być (P) pozytywne lub (N) negatywne.

Jak widać, realizacja ustaleń projektu studium wpływa, w zróżnicowany sposób, na poszczególne komponenty środowiska (powietrze, powierzchnię ziemi, glebę, kopaliny, wody powierzchniowe i podziemne, klimat, zwierzęta i rośliny) i na ich wzajemne powiązania oraz na ekosystemy i krajobraz.

Analizując zanotowane w tabeli wyniki przeprowadzonej oceny wpływu realizacji projektu studium na poszczególne komponenty środowiska przyrodniczego należy stwierdzić, że planowane zmiany funkcji i zagospodarowania terenu spowodują niekiedy istotną ingerencję w środowisko przyrodnicze.

Planowana zmiana zagospodarowania terenów wywoła zasadnicze długookresowe (D) i nieodwracalne (N) zmiany i przekształcenia powierzchni ziemi. Na tereny dotychczas niezabudowane wprowadzona zostanie zabudowa kubaturowa. Planowana zabudowa spowoduje stałe (S) przekształcenia obecnej rzeźby terenu. Część powierzchni terenów zostanie utwardzona (D, N), część poddana pracom niwelacyjnym (D, N).

W trakcie realizacji ustaleń studium, a zwłaszcza podczas wykonywania wykopów pod fundamenty oraz urządzenia infrastruktury technicznej i komunikacji nastąpi naruszenie i częściowe zniszczenie fizycznej i biologicznej struktury powierzchniowej warstwy gleby. Zdjęty wówczas nakład gleby powinno się wykorzystać do zagospodarowania terenów zieleni.

Zmiany powierzchni ziemi, w tym trwałe zmiany (D, N) naturalnego ukształtowania terenu złagodzić można w części poprzez właściwe zagospodarowanie obszaru zielenią w możliwie szerokim zakresie. Pożądane jest maksymalne utrzymanie i wzbogacenie istniejącej zieleni oraz wprowadzenie zieleni urządzonej na wszelkie wolne od zabudowy powierzchni, a w szczególności zieleni wysokiej (drzewa i krzewy). Wprowadzenie nowej zieleni pozwoli również na ograniczenie erozji wietrznej gleb (P).

Istotnym z punktu widzenia ładu przestrzennego elementem środowiska jest sam krajobraz. Za jedno z poważniejszych oddziaływań na krajobraz uważany jest wpływ elektrowni wiatrowych (B,D, raczej negatywny, ale może być to uznane za ocenę subiektywną). W stanie wzniesienia siłownia wiatrowa może osiągać wysokość ok. 150 metrów i wysokości te z czasem będą rosnąć. Ukształtowanie i zagospodarowanie terenu oraz liczebność turbin mogą powodować widoczność farm wiatrowych ze znacznych odległości. Należy pamiętać, że elektrownie wiatrowe są alternatywą dla konwencjonalnych źródeł energii, które mają nieporównywalnie większy wpływ na krajobraz. Dlatego na terenach, gdzie dopuszcza się lokalizację elektrowni wiatrowych ustala się szereg zasad zagospodarowania, m.in.:

- utrzymuje się istniejące farmy wiatrowe oraz dopuszcza się lokalizację elektrowni wiatrowych w ramach istniejących farm wiatrowych wraz z niezbędną infrastrukturą techniczną na terenach zapewniających wymogi ochrony środowiska oraz nie kolidujących z funkcją mieszkaniową, przy jednoczesnym zachowaniu odległości wynikających z aktualnie obowiązujących przepisów prawa i odrębnych opracowań eksperckich określających prognozę oddziaływania planowanych elektrowni wiatrowych na środowisko (Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 14 czerwca 2007 w sprawie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku (Dz. U. Nr 120 poz. 826) z wyłączeniem terenów podlegających ochronie prawnej,
- szczegółowe warunki lokalizacji nowych elektrowni wiatrowych w ramach istniejących już farm wiatrowych, wynikać będą z przeprowadzonego każdorazowo monitoringu ornitologicznego i chiropterologicznego.

Wprowadzone nowe funkcje oraz zmiana sposobu użytkowania i zagospodarowania terenów spowoduje wzrost emisji zanieczyszczeń powietrza i hałasu (K). W zapisach projektu studium projektanci ustalają obowiązek stosowania proekologicznych systemów grzewczych (P). Należy zatem założyć, iż przy zastosowaniu paliw ekologicznych istniejąca i planowana zabudowa nie spowoduje istotnych zmian jakości powietrza atmosferycznego na obszarze miasta, wręcz powinna spowodować jego poprawę (P).

Zmiana warunków akustycznych na obszarach dotąd niezabudowanych wynikać będzie przede wszystkim z rodzaju zlokalizowanych na danym obszarze zabudowy oraz z ruchu pojazdów (K, N).

Utrzymanie istniejącej i wprowadzenie nowej zieleni jest niezbędne ze względu na funkcje jakie pełni ona w środowisku. Zieleni będzie zmniejszała m.in. zjawisko hałasu drogowego i łagodziła mikroklimat (P). Bardzo ważne są również aspekty estetyczne i krajobrazowe. Właściwe zagospodarowanie zielenią i maksymalne jej zachowanie podniesie atrakcyjność terenu. Pożądane jest wprowadzenie takich gatunków drzew i krzewów, by funkcje izolacyjne i ochronne mogły być pełnione przez cały rok (duży udział gatunków zimozielonych). Ustalony w projekcie studium wskaźnik tzw. powierzchni biologicznie czynnej to co najmniej 50% powierzchni działki mieszkaniowej jednorodzinnej oraz 50% powierzchni działki mieszkaniowej wielorodzinnej (zabudowa niska - 4 do 5 kondygnacji), 70% rekreacyjno – wypoczynkowej i mieszkaniowej rezydencjonalnej oraz co najmniej 25% działki produkcyjnej, produkcyjno – usługowej i usługowej, wydaje się być odpowiedni do tego typu terenów.

Realizacja ustaleń studium spowoduje zmiany warunków wodnych w obszarach planowanych do zabudowy powodując również powstanie nowych potencjalnych zagrożeń jakości wód. Realizacja nowej tak zróżnicowanej zabudowy spowoduje wzrost ilości wytwarzanych ścieków (N). Teren miasta i gminy nie jest w 100% uzbrojony w sieć kanalizacyjną, ale projektanci studium ustalili odprowadzenie ścieków sanitarnych do istniejących i projektowanych układów sieci kanalizacji sanitarnej na terenie miasta (P), tylko w wyjątkowych sytuacjach powinno się dopuszczać stosowanie szczelnych zbiorników bezodpływowych. Na terenie gminy o czasie realizacji sieci należy odprowadzać ścieki do indywidualnych zbiorników bezodpływowych, szamb szczelnych, a zdecydowanie najlepszym rozwiązaniem w zabudowie rozproszonej powinna być realizacja ekologicznych oczyszczalni przyzgodowych (P).

Wody deszczowe z drogowych powierzchni utwardzonych mogą być odprowadzane do kanalizacji deszczowej lub systemu rowów odwadniających wyłącznie po odpowiednim podczyszczeniu (P) tylko w granicach własnej działki. Jest to istotny zapis ze względu na fakt, że osady powierzchniowe odznaczają się słabymi właściwościami infiltracyjnymi (przepuszczalnością).

W projekcie studium ustalono zaopatrzenie w wodę z istniejącej i projektowanej gminnej sieci wodociągowej (P).

Ustalenia związane z możliwościami rozwiązania gospodarki wodno – ściekowej nie odbiegają od powszechnie stosowanych standardów i wydaje się, że są optymalne, przy obecnych uwarunkowaniach, a ich realizacja powinna zapewnić niezbędne warunki ochrony środowiska (P).

Realizacja ustaleń projektu studium będzie miała również wpływ na świat roślin i zwierząt. Pod zabudowę przeznaczone zostały tereny do tej pory niezabudowane, użytkowane rolniczo, a więc stanowiące agrocenozę pól. Zmiana funkcji i realizacja nowej zabudowy spowoduje poważną ingerencję w dotychczasowy system ekologiczny tych terenów (D, N). Zagospodarowanie terenów rolniczych zwiększy również antropopresję na dalsze otoczenie.

W celu zminimalizowania niekorzystnych zmian projektanci wprowadzili obowiązek pozostawienia powierzchni biologicznej czynnej zgodnie z w/w parametrami (P).

Realizacja ustaleń studium i planowane przeznaczenia terenów wprowadzą istotne zmiany w krajobrazie miasta i gminy. Na obszarze dotychczas niezabudowanym powstaną obiekty kubaturowe, które spowodują powstanie dominant krajobrazowych (D). W celu zminimalizowania negatywnego wpływu nowej zabudowy na krajobraz projektanci wprowadzili szereg ustaleń. Określone zostały m.in. wskaźniki i parametry, które powinny być uwzględnione w ustaleniach miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego. Ogólne wskaźniki i zasady określające zagospodarowanie, ład przestrzenny i użytkowanie terenu. Ważnym ustaleniem jest również zapis o konieczności utrzymania zbliżonego charakteru architektonicznego zabudowy. Są to ustalenia, które pozwolą na właściwe kształtowanie ładu przestrzennego obszaru objętego studium (P).

Powstawanie konfliktów i kolizji pomiędzy zagospodarowaniem przestrzeni a środowiskiem przyrodniczym może wystąpić nie tylko w odniesieniu do poszczególnych rodzajów zabudowy i zależności wprost. W wyniku nakładających się zagrożeń dla jakości komponentów środowiska, ciągłości powiązań przyrodniczych czy walorów krajobrazowych powstają obszary o szczególnej koncentracji kolizji (obszary znaczącego oddziaływania na środowisko), do takich potencjalnych obszarów należą w szczególności:

- rejon istniejącej oczyszczalni ścieków oraz składowiska odpadów (do zamknięcia do końca 2009r. zgodnie z POŚ z PGO 2010 Województwa Kujawsko - Pomorskiego) z zagrożeniem infiltracji zanieczyszczeń do gleb i wód podziemnych i powierzchniowych,
- pas przebiegu planowanego i istniejących gazociągów wysokiego ciśnienia, rurociągu ropy naftowej i etylenu oraz linii elektroenergetycznych średniego napięcia SN,
- obszary lokalizacji elektrowni wiatrowych wyznaczonych przede wszystkim ze względu na hałas – strefy zakazu zabudowy mieszkaniowej, zagrożenie dla ptaków, możliwe emitowanie infradźwięków,
- teren istniejącej intensywnej zabudowy mieszkaniowo – usługowej (centrum miasta),
- trasa istniejących odcinków dróg wojewódzkich o nasilającym się natężeniu ruchu, szczególnie ciężarowego - wzrost zespołu zanieczyszczeń typu komunikacyjnego, pogorszenie warunków zamieszkania i funkcjonowania systemów przyrodniczych,
- trasa projektowanego odcinka drogi wojewódzkiej (obwodnica miasta) - wprowadzenie zanieczyszczeń komunikacyjnych na tereny dotychczas od nich wolne, zagrożenie fragmentacją systemów przyrodniczych prowadzącą do zaburzeń w funkcjonowaniu ekosystemów i drożności korytarzy wykorzystywanych dla funkcjonowania przestrzeni ekologicznej, w strefę eksponowaną krajobrazowo,
- tereny o funkcji produkcyjno - usługowej w granicach administracyjnych miasta i w strefie wielofunkcyjnej z przewagą zabudowy produkcyjno - usługowej na terenie gminy, w których dla każdej lokalizacji zakładu produkcyjnego i produkcyjno – usługowego oraz usług uciążliwych mogących znacząco lub potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko, na etapie wydania pozwolenia na budowę należy przeprowadzić postępowanie w oceny oddziaływania na środowisko. Uwzględniając zasady zrównoważonego rozwoju oraz wprowadzając ograniczenia negatywnego oddziaływania zabudowy produkcyjno – usługowej, ustala się wprowadzenie każdorazowo pasa zieleni izolacyjnej pomiędzy funkcją produkcyjno – usługową, a usługowo - mieszkaniową i mieszkaniową oraz zakaz realizacji zabudowy mieszkaniowej w terenach produkcyjno – usługowych,
- tereny obecnie użytkowane rolniczo, a nie wyposażone w infrastrukturę techniczną i komunikacyjną, będące pod presją budownictwa mieszkaniowego i mieszkaniowo - usługowego.

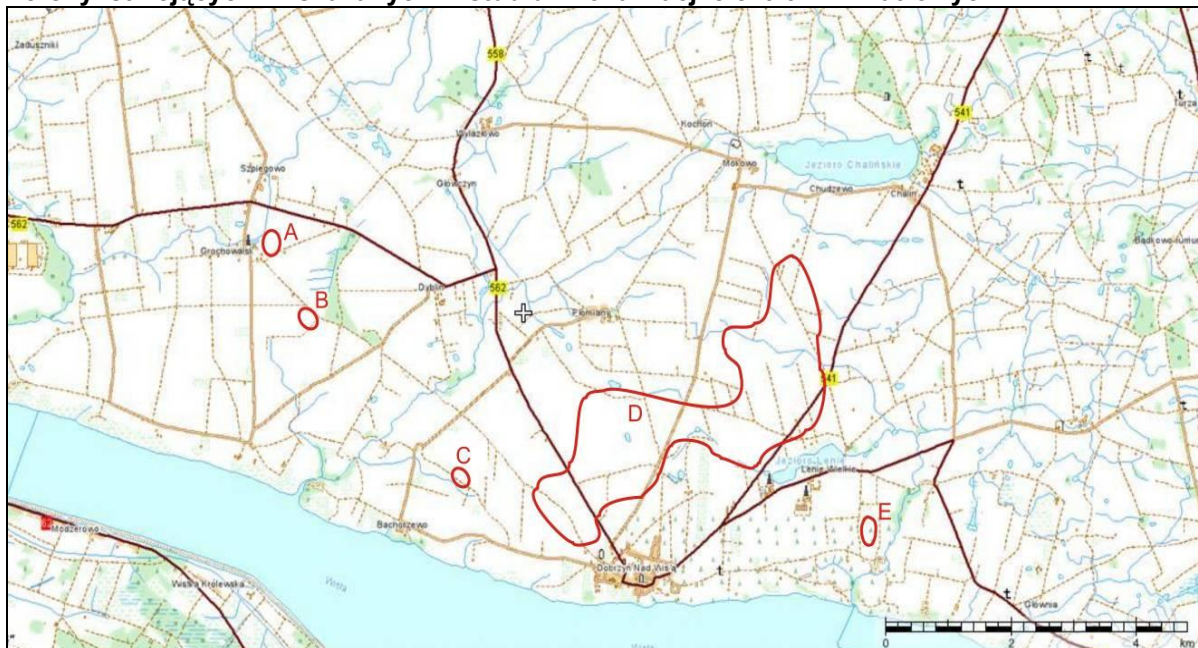
W projekcie zmiany Studium zgodnie z proekologicznym podejściem pod kątem ochrony powietrza atmosferycznego przeanalizowano możliwość lokalizacji elektrowni wiatrowych. Polityka Unii europejskiej przewiduje, że do 2010 roku wszystkie kraje UE:

zredukują emisję gazów cieplarnianych o 20% (w porównaniu z 1999 rokiem),
zwiększą udział energii odnawialnej w zużyciu energii ogółem do 20% (z obecnych 7%),
zmniejszy zużycia energii o 20% (w stosunku do roku 2010, gdyby przyjmować działania jak dotychczas).

Stąd wzrost zainteresowania wykorzystaniem energii ze źródeł odnawialnych, szczególnie elektrowni wiatrowych.

Na terenie gminy Dobrzyń nad Wisłą zlokalizowanych jest siedemnaście elektrowni wiatrowych o mocy 2MW każda oraz piętnaście elektrowni wiatrowych o mocy 150 kW każda.

Tereny istniejących i wskazanych w studium lokalizacji elektrowni wiatrowych

Ryc. 1. Tereny z istniejącymi farmami wiatrowymi (FW) – obszary ujęte w projekcie zmiany studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego: A, B - okolice m. Grochowalsk, C – okolice m. Zbyszewo, D – okolice m. Dobrzyń nad Wisłą, Płomiany, Lenie Wielkie, E – okolice m. Kamienica (www.geoportal.gov.pl, zmienione).

Źródło: opinia ornitologiczna opracowana na potrzeby studium i prognozy

Należy tu jednak zaznaczyć, iż rozwój energetyki odnawialnej w postaci budowy farm wiatrowych trzeba rozpatrywać nie tylko pod kątem ochrony powietrza atmosferycznego, ale jednocześnie w zakresie ich wpływu na życie człowieka, a także okoliczną faunę. Może tu wystąpić obniżenie komfortu zamieszkania przez bliskość siłowni, co jest zazwyczaj spowodowane błędną lokalizacją. Pracujące elektrownie wiatrowe emitują hałas aerodynamiczny (ruch łopat wirnika) oraz mechaniczny (praca generatora i przekładni). Pierwszy z nich może przejawiać się w postaci jednostajnego szumu, który przy mniejszych odległościach może być odebrany jako uciążliwy. Natomiast hałas mechaniczny w nowoczesnych konstrukcjach został zredukowany do minimum i nie powinien być uciążliwy, przy zastosowaniu nowych fabrycznie turbin.

Odczuwalny w domu hałas turbin wiatrowych prowadzi do tzw. choroby wibroakustycznej. Choroba ta po ponad 10 letnim oddziaływaniu dźwięków niskich częstotliwości, także przez turbiny wiatrowe objawia się w fazie końcowej patologiami neurologicznymi i neuropsychiatrycznymi prowadzącymi między innymi do zmniejszenia wartości poznawczych, znacznego obniżenia ilorazu pamięci oraz zaburzeń neurologicznych. Przyczyną tych wszystkich chorób są naukowo udowodnione zmiany na poziomie molekularnym w komórkach wywołane przez infradźwięki i dźwięki niskich częstotliwości.

Przy lokalizacji farmy wiatrowej w odniesieniu do odległości od dróg publicznych ma zastosowanie art. 43 ustawy z dnia 21 marca 1985r. o drogach publicznych (Dz. U. z 2007r. Nr 19 poz. 115 z późn. zm.). Natomiast w odniesieniu do zabudowań zastosowanie mają normy w sprawie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku określone w rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 14 czerwca 2007 r. w sprawie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku (Dz. U. Nr 120 poz. 826).

Elektrownie wiatrowe powodują efekty optyczne, powodując efekt migotania cienia. Migotanie to może powodować dekoncentrację i wywoływać stany chorobowe takie jak migrena.

Obecnie cała procedura związana z postawieniem farmy wiatrowej jest bardzo skrupulatna i prowadzona przy współpracy z ekologami oraz ornitologami. Zgodnie z ustawą z dnia 3 października

2008r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. Nr 199, poz. 1227 z późn. zm.) inwestycje związane z realizacją farm wiatrowych wymagają przeprowadzenia oceny oddziaływania przedsięwzięcia na środowisko. Należy również pamiętać, że większość wędrówek ptaków odbywa się na wysokości znacznie wyższej niż 150 m.

Wpływ elektrowni wiatrowych na krajobraz jest traktowany jako jedno z poważniejszych oddziaływań.

Na terenie gminy możliwa jest zgodnie z obowiązującym miejscowym planem lokalizacja dodatkowych sześciu elektrowni wiatrowych o mocy 2MW każda (w obrębach ewidencyjnych Zbyszewo, Bachorzewo, Płomiany, Lenie Wielkie i Chalin), w ramach istniejącej już farmy wiatrowej (obszar oznaczony na rysunku literą d). W studium wskazano również możliwość lokalizacji jednej elektrowni wiatrowej o mocy 150 kW w ramach farmy wiatrowej zlokalizowanej w rejonie miejscowości Lenie Wielkie (obszar oznaczony na rysunku literą e).

Na potrzeby opracowania projektu zmiany studium oraz samej prognozy jego oddziaływania na środowisko wykonano wstępną ocenę wrażliwości (screening) lokalizacji zespołu elektrowni wiatrowych zlokalizowanych w Gminie Dobrzyń nad Wisłą z punktu widzenia wystąpienia znaczących negatywnych oddziaływań na awifaunę, a także uzyskano wstępną opinię lokalizacji elektrowni wiatrowych ze względu na potencjalne ich negatywne oddziaływanie na nietoperze, stanowiące załączniki do niniejszego dokumentu.

Lokalizacja planowanych do realizacji elektrowni wiatrowych uwarunkowana będzie wynikami przeprowadzonego rocznego monitoringu ornitologicznego i chiropterologicznego (w trakcie opracowania) oraz przeprowadzonej oceny oddziaływania przedsięwzięcia na środowisko.

Wniosek i zalecenie wynikające z sporządzonej wstępnej oceny (screeningu):

„Ze względu na obecne funkcjonowanie farm wiatrowych i brak wykonania wcześniejszych monitoringów przedinwestycyjnych dla wszystkich lokalizacji oraz bliskość ważnego korytarza migracyjnego ptaków, jakim jest Wisła, istnieje uzasadniona konieczność wykonania dla wszystkich inwestycji monitoringów porealizacyjnych. Monitoring taki powinien być trzykrotnie powtarzany w ciągu 5 lat po oddaniu farmy do eksploatacji, w wybrane przez eksperta-ornitologa lata (np. w latach 1, 2, 3 lub 1, 3, 5), z uwagi na występowanie efektów opóźnionych w czasie. Niezbędne, szczególnie dla obszaru D, jest wykonywanie badań wpływu farmy (po postawieniu docelowej ilości elektrowni) na wykorzystanie przestrzeni przez ptaki równoległe z badaniami śmiertelności w wyniku kolizji”.

Wniosek wynikający z prowadzonego monitoringu chiropterologicznego na obszarze farmy wiatrowej zlokalizowanej koło miejscowości Dobrzyń nad Wisłą:

„Rozpatrując lokalizację farmy pod kątem jej potencjalnego oddziaływania na obszary Natura 2000 i inne obszary powołane w celu ochrony nietoperzy stwierdzić należy, że ze względu na odległości od tych obiektów (powyżej 50 km) nie przewiduje się negatywnego oddziaływania na chronione populacje nietoperzy”.

Jak widać przedstawione powyżej obszary znaczącego oddziaływania na środowisko to zarówno obszary już zainwestowane dla których studium wprowadza szereg ustaleń proekologicznych w celu zminimalizowania ich negatywnego oddziaływania, jak również obszary projektowane, których realizacja zgodnie z ustaleniami zapisanymi w przedmiotowym dokumencie nie powinna spowodować znaczących negatywnych oddziaływań na poszczególne komponenty środowiska.

7. OCENA USTALEŃ ZAWARTYCH W PROJEKCIE STUDIUM W ZAKRESIE STANU I FUNKCJONOWANIA ŚRODOWISKA, JEGO ZASOBÓW, ODPORNOŚCI NA DEGRADACJĘ I ZDOLNOŚCI DO REGENERACJI

Ustalenia zawarte w studium podejmują próbę określenia nie tylko właściwych relacji pomiędzy środowiskiem a człowiekiem ale również wskazują kierunki działań mających na celu zapewnienie właściwego funkcjonowania środowiska, możliwości jego regeneracji oraz

wzbogacenia zasobów. Do najważniejszych zagadnień w tym zakresie, ujętych w studium można zaliczyć:

- stworzenie podstaw systemu przyrodniczego miasta i gminy, którego głównym elementem jest korytarz ekologiczny jaki stanowi rzeka Wisła oraz pozostałe cieki i jeziora na terenie gminy ujęte jako obszary łąkowo - bagienne. Pozwoli to na regenerację części zasobów środowiska przyrodniczego tego rejonu, zagrożonego dotychczas silną antropopresją,
- wzbogacenie przede wszystkim obszaru miasta o nowe powierzchnie biologicznie czynne, związane z obowiązkowym wprowadzeniem trwałej szaty roślinnej na działkach budowlanych,
- ograniczenie zagrożeń związanych ze zjawiskiem erozji wodnej na terenach użytkowanych rolniczo, po zmianie ich funkcji na tereny budowlane,
- poprawę klimatu akustycznego oraz higieny powietrza przede wszystkim na terenie miasta,
- regeneracja i ogólna poprawa walorów krajobrazowych,
- zachowanie podstawowych elementów sieci hydrograficznej a szczególnie niewielkich jezior i śródpolnych oczek wodnych,
- szansę na poprawę jakości wód powierzchniowych i podziemnych.

Jak wynika z powyższej informacji pełna realizacja ustaleń studium daje szansę na poprawę funkcjonowania środowiska, wzbogacenie jego zasobów w przypadku walorów krajobrazowych i powierzchni biologicznie czynnych oraz likwidację niektórych, występujących dotychczas zagrożeń zwłaszcza erozji wodnej i zanieczyszczania wód podziemnych.

8. ROZWIĄZANIA ALTERNATYWNE DO ROZWIĄZAŃ ZAWARTYCH W PROJEKTOWANYM DOKUMENCIE

Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta i gminy Dobrzyń nad Wisłą to jeden z najważniejszych dokumentów strategicznych dotyczących rozwoju tego obszaru.

Studium jest dokumentem umożliwiającym władzom samorządowym realizację strategicznej polityki przestrzennej. Należy przyjąć, że wspomniana polityka jest wynikiem oczekiwań mieszkańców miasta i gminy oraz ofertą dla potencjalnych inwestorów zewnętrznych, którzy mogą przyspieszyć rozwój społeczny i gospodarczy miasta i gminy. Studium zakłada zatem znaczący rozwój potencjału gospodarczego miasta i gminy. W świetle tego wydaje się być oczywiste, że ustalenia studium muszą wprowadzać głębokie zmiany w zakresie funkcji i zagospodarowania na wielu terenach. Praktycznie zmiany te dotyczą obszaru całego miasta z wyłączeniem rejonu korytarza ekologicznego jaki stanowi dolina rzeki Wisły oraz wybranych obszarów na terenie gminy: obszar W1 – wielofunkcyjny z przewagą zabudowy produkcyjno – usługowej położony wzdłuż drogi wojewódzkiej pomiędzy terenami przebiegu gazociągów wysokoprężnych i ropociągu i obszary W2 wielofunkcyjne z przewagą zabudowy mieszkaniowo - usługowej, obszary RWM rekreacyjno - wypoczynkowo - mieszkaniowe.

Studium jest przeniesieniem na przestrzeń szeregu zapisów i ustaleń z innych dokumentów, a także ich rozwinięciem i uszczegółowieniem.

Rozwiązania przyjęte w zmianie studium są koncepcją rozwoju gminy, która umożliwi dalsze funkcjonowanie systemu złożonego z wielu elementów i z szeregu powiązań i oddziaływań między nimi. Ustalenia Studium zostały przystosowane do wymogów ochrony środowiska przyrodniczego.

Wariantowo wprowadzono do układu komunikacyjnego miasta przebieg obwodnicy miasta o parametrach drogi klasy G, o przekroju jednojezdniowym, położonej w ciągu drogi publicznej kategorii wojewódzkiej.

Rozpatrywano również wariantowo inny podział miasta na strefy funkcjonalno – przestrzenne. W pierwszym wariantcie wyznaczono osiem stref funkcjonalno – przestrzennym, po przeanalizowaniu uwarunkowań zagospodarowania przestrzennego miasta, zmniejszono strefę produkcyjno – usługową i wprowadzono jeszcze jedną strefę mieszkaniowo – usługową.

W strefach IV i VIII mieszkaniowo - usługowo – produkcyjnej oraz w strefie IX mieszkaniowo - usługowej w terenach objętych miejscowym planem oraz strefach oddziaływania (uciążliwości) elektrowni wiatrowych, w których ze względu na lokalizację elektrowni wiatrowych obowiązuje zakaz zabudowy mieszkaniowej, wprowadza się wariantowo możliwość lokalizacji gospodarstw rolnych ukierunkowanych na produkcję rolną, ogrodniczą i sadowniczą, stanowiących zaplecze rolnicze miasta lub lokalizację zabudowy usługowej i usługowo - produkcyjnej.

Alternatywnym rozwiązaniem do tych jakie zostały przyjęte w studium może być ograniczenie terytorialnej ekspansji zabudowy miasta i wprowadzania nowych funkcji na tereny użytkowane dotychczas rolniczo. Przyjęcie takiego rozwiązania w sposób znaczący jednak ograniczyłoby szanse rozwojowe miasta. Bez wątpienia spotkałoby się to z dezaprobatą całej lokalnej społeczności. Jest zatem mało prawdopodobne aby zyskał akceptację dokument, który eliminuje miasto i gminę z konkurencji o nowe inwestycje, miejsca pracy, nowe tereny budowlane itp.

W świetle tych rozważań wydaje się, że praktycznie rozwiązania alternatywnego nie ma. Można jedynie brać pod uwagę modyfikację szczegółowych rozwiązań. Przede wszystkim jednak należy konsekwentnie realizować ustalenia jakie w ostatecznej formie zostaną przyjęte przestrzegając przede wszystkim zasady zrównoważonego rozwoju.

W przypadku Studium trudno zdefiniować trudności w jego przygotowaniu, które mogłyby wynikać z niedostatków techniki lub braków współczesnej wiedzy. Eksploatacja wszelkich inwestycji zarówno nowych jak i przebudowywanych jest ściśle związana z wdrażaniem nowoczesnych, z punktu widzenia współczesnej wiedzy oraz bezpiecznych dla środowiska i zdrowia ludzi rozwiązań technologicznych.

9. PROPOZYCJE DOTYCZĄCE PRZEWIDYWANYCH METOD ANALIZY SKUTKÓW REALIZACJI POSTANOWIEŃ PROJEKTU ZMIANY STUDIUM

W związku z wejściem w życie z dniem 15 listopada 2008r. przepisów ustawy z dnia 3 października 2008r. o udostępnieniu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz ocenach oddziaływania na środowisko, zgodnie z art. 51 ust. 2 pkt. 1 lit. c prognoza oddziaływania na środowisko powinna zawierać propozycje dotyczące przewidywanych metod analizy skutków realizacji postanowień projektowanego dokumentu oraz częstotliwości jej przeprowadzania.

Zapisy zmiany Studium uwzględniają wymogi ochrony środowiska zgodnie z obowiązującymi przepisami. Jednakże w prawidłowym funkcjonowaniu zrealizowanych na terenie objętym zmianą Studium przedsięwzięć zawsze istnieje ryzyko wystąpienia negatywnych zjawisk dla środowisk, które są trudne do określenia i zminimalizowania w ustaleniach planu (np. wystąpienie pożaru, eksplozja lub wyciek paliwa w trakcie transportu, awaria sieci kanalizacyjnej lub wodnej itp.).

Kontrole przestrzegania przepisów o ochronie środowiska i racjonalnym wykorzystaniu zasobów przyrody prowadzi na terenie województwa kujawsko – pomorskiego Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Bydgoszczy, który realizuje wytyczne Państwowego Monitoringu Środowiska . W ramach PMŚ prowadzony jest monitoring jakości powietrza, wód powierzchniowych i podziemnych, hałasu, pól elektromagnetycznych, gospodarki odpadami, gleb.

Prowadzone są również kontrole realizacji zadań zapisanych w Programie ochrony środowiska zgodnie z harmonogramem programu.

Institucjami mogącymi przyczynić się do monitoringu stanu środowiska przyrodniczego oraz wyeliminować ewentualne niekorzystne oddziaływania na obszarze gminy są między innymi: Powiatowy Inspektorat Weterynarii, Powiatowy Inspektorat Nadzoru Budowlanego, a także straż pożarna i in.

Istotną rolę w kontroli realizacji postanowień projektowanego dokumentu ma Urząd Miasta i Gminy Dobrzyń nad Wisłą.

Biorąc pod uwagę podstawowe cele sporządzonego studium i przedmiot regulacji planistycznych w nim zamieszczonych, niewielkie oddziaływanie projektowanego przedsięwzięcia na poszczególne elementy środowiska oraz działania zapisane w ustaleniach, dotyczące w szczególności:

- zapewnienia ochrony i kształtowania ładu przestrzennego zgodnie z ustaleniami planu w zakresie zasad, warunków, parametrów i wskaźników kształtowania zabudowy i zagospodarowania terenów dla poszczególnych wydzielonych kategorii terenów,
- ochrony lokalnych wartości krajobrazowych zgodnie z zasadami kształtowania formy architektonicznej obiektów stosownie do określonego przeznaczenia terenu,

- ochrony, kształtowania środowiska przyrodniczego, w tym między innymi zachowanie powierzchni niezabudowanej zgodnie z ustaleniami dla wydzielonych terenów jako powierzchni biologicznie czynnej.

Proponuje się objąć analizą skutków realizacji ustaleń studium, a później „monitoringiem” określonym w art. 55 ust. 3 pkt 5 ustawy z dnia 3 października 2008r. o udostępnieniu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz ocenach oddziaływania na środowisko, następujące wskaźniki:

- przyrost długości dróg gminnych i wewnętrznych (w km/rok),
- przyrost długości sieci kanalizacyjnej (w km/rok),
- odsetek ludności korzystającej z sieci kanalizacyjnej (%),
- przyrost długości sieci wodociągowej (w km/rok),
- odsetek ludności korzystającej z sieci wodociągowej (%),
- realizacja szczelnych bezodpływowych zbiorników na ścieki (szamb) – wydane pozwolenia na budowę, kontrola częstotliwości opróżniania zbiorników,
- gospodarka odpadami – ewidencja podpisanych umów na odbiór odpadów,
- przyrost powierzchni biologicznie czynnych (w ha/rok),
- obiekty ochrony przyrody (liczba, powierzchnia w ha),
- powierzchnia zalesień (w ha i % udział w stosunku do ogólnej powierzchni gminy),
- obiekty energetyki wiatrowej (w szt.).
- tereny powierzchniowej eksploatacji – wydane koncesje (ha),
- tereny powyrobowiskowe poddane rekultywacji wraz przyjętym kierunkiem rekultywacji (w ha/rok),

Proponuje się przeprowadzenie monitoringu skutków realizacji ustaleń studium co 5 lat.

10. TRANSGRANICZNE ODDZIAŁYWANIE NA ŚRODOWISKO

Nie stwierdzono transgranicznego oddziaływania na środowisko skutków realizacji niniejszego Studium, które wymagałoby uruchomienia procedury, o której mowa w art. 104 oraz art. 113-117 ustawy z dnia 3 października 2008r. o udostępnieniu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz ocenach oddziaływania na środowisko.

Stwierdzono, że zaproponowane w studium rozwiązania zapobiegające i ograniczające oddziaływanie na środowisko przyrodnicze nowego sposobu zagospodarowania oraz lokalny charakter zmian w strukturze przestrzennej gminy będą ograniczały możliwość występowania niekorzystnych zjawisk o charakterze konfliktów związanych z zagospodarowaniem jedynie do obszaru gminy, ewentualnie gmin sąsiednich, a co za tym idzie przeprowadzenie procedury transgranicznego oddziaływania na środowisko nie było celowe. Wskazuje na to samo położenie geograficzne miasta i gminy Dobrzyń nad Wisłą.

11. PODSUMOWANIE

„Prognoza oddziaływania na środowisko projektu zmiany studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta i gminy Dobrzyń nad Wisłą” sporządzona została po opracowaniu projektu studium.

Prognoza jest opracowaniem opartym głównie na bazie posiadanych materiałów zgromadzonych do studium. Przy sporządzaniu prognozy wykorzystano również inne dostępne publikacje, dokumenty i raporty dotyczące obszaru miasta i gminy opracowane przez inne instytucje, a dotyczące środowiska i zmian w nim zachodzących. Dostępne opracowania pozwoliły na sprawdzenie w jaki sposób proponowane w studium rozwiązania przestrzenne odnoszą się do uwarunkowań przyrodniczych terenu.

Studium samo w sobie nie rodzi zasadniczo żadnych skutków środowiskowych. Źródłem potencjalnych skutków środowiskowych (negatywnych i pozytywnych) będzie dopiero realizacja poszczególnych działań, czy przedsięwzięć inwestycyjnych, przy czym tylko część z nich będzie nieuchronna.

Prognoza nie określa precyzyjnie skutków środowiskowych ze względu na brak „przywiązania” poszczególnych inwestycji do miejsc ich realizacji oraz określenia ich skali i sposobu realizacji, ale ma

charakter ostrzegawczy. Wskazuje elementy środowisk, których jakość (stan) może ulec pogorszeniu w wyniku realizacji studium.

Przyjęcie prognozy jako dokumentu ostrzegającego przed potencjalnymi zagrożeniami powoduje, że lista wskazanych w jej wyniku potencjalnych skutków środowiskowych w odniesieniu do poszczególnych obszarów może być znacznie szersza, niż rzeczywiste skutki środowiskowe, jakie wystąpią podczas realizacji studium.

W prognozie nie stwierdzono oddziaływania transgranicznego.

Prognoza sporządzona do projektu studium, zgodnie z przyjętym zakresem i stopniem szczegółowości oraz zgodnie z zapisami ustawowymi, poddana zostanie łącznie z projektem studium procesowi opiniowania przez Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Bydgoszczy i Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego w Bydgoszczy.

Należy stwierdzić, że w projekcie zmiany Studium przyjęto zasady ładu przestrzennego oraz zrównoważonego rozwoju jako podstawę przy przeznaczeniu terenów na określone cele oraz dla określenia sposobu ich zagospodarowania i zabudowy.

W ogólnej ocenie oddziaływania na środowisko przyrodnicze nie będzie znaczące pod warunkiem zastosowania wszelkich ustaleń zmiany Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta i gminy Dobrzyń nad Wisłą oraz przestrzegania przepisów i zasad ochrony środowiska.

12. STRESZCZENIE W JĘZYKU NIESPECJALISTYCZNYM

Prognoza oddziaływania na środowisko jest jednym z podstawowych dokumentów niezbędnych w procedurze postępowania w sprawie oceny oddziaływania na środowisko studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin przewidzianego w ustawie z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2008 Nr 199, poz. 1227 z późn. zm.). Organ administracji opracowujący projekt studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego lub jego zmianę sporządza prognozę oddziaływania na środowisko, której zadaniem jest ocena środowiskowych skutków realizacji przewidzianych zamierzeń.

Prognoza oddziaływania na środowisko projektu zmiany studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego sporządzona została dla obszaru miasta i gminy Dobrzyń nad Wisłą w granicach administracyjnych. Została wykonana zgodnie z obowiązującymi w Polsce oraz Unii Europejskiej przepisami prawnymi odnoszącymi się do ochrony środowiska.

Podstawą określenia potencjalnych zagrożeń i konfliktów środowiskowych, jakie może spowodować realizacja projektu zmiany studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta i gminy Dobrzyń nad Wisłą była analiza treści tego dokumentu. Przeprowadzono analizę treści zawartych w przyjętych kierunkach zagospodarowania w poszczególnych strefach polityki przestrzennej wyznaczonych na terenie miasta i strefach na terenie gminy w odniesieniu do stanu środowiska na tych obszarach. Przedmiotem oceny było oddziaływanie opisanych w projekcie studium ustaleń na rzeźbę terenu i krajobraz, powietrze atmosferyczne, środowisko wodne, klimat akustyczny, gleby i odpady, roślinność i zwierzęta i zdrowie ludzi.

Ustalone w projekcie zmiany studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta i gminy Dobrzyń nad Wisłą kierunki rozwoju spowodują poprawę stanu środowiska we wszystkich jego komponentach.

Opracowanie to stanowi próbę oceny zmian i przekształceń środowiska przyrodniczego, jakie zostaną wprowadzone po realizacji ustaleń studium. W wyniku przeprowadzonej analizy stwierdzono, że realizacja studium wprowadzi w środowisku przyrodniczym szereg zmian, zarówno korzystnych jak i niekorzystnych. Do tych pierwszych można zaliczyć zwiększenie się powierzchni zieleni. Będzie się to wiązać z obowiązkiem wprowadzania na obszarze działek budowlanych oraz terenach ogólnodostępnych zadrzewień oraz innych roślin o charakterze ozdobnym. Do zmian pozytywnych należy zaliczyć docelową poprawę czystości powietrza w mieście oraz ograniczenie poziomu hałasu. Na pewno zmianą pozytywną będzie poprawa estetyki i walorów krajobrazowych miasta. Pojawi się nowa zabudowa o ciekawej architekturze, znikną obiekty wyeksploatowane technicznie szpecące jego krajobraz. Nowe rozwiązania komunikacyjne, w tym zwłaszcza obwodnica, poprawią nie tylko warunki jazdy i jej bezpieczeństwo, ale przede wszystkim ograniczą emisję szkodliwych spalin.

Największe zmiany i przekształcenia w środowisku spowoduje realizacja przedsięwzięć związanych z realizacją ustaleń dotyczących zasad ochrony środowiska przyrodniczego. Zapisane w projekcie studium kierunki rozwoju obejmujące likwidację wszystkich źródeł zanieczyszczeń gleby, wód powierzchniowych i podziemnych oraz rozwój sieci kanalizacyjnej, szczególnie na terenie miasta (wyznaczona aglomeracja kanalizacyjna), umożliwiającą odprowadzanie ścieków sanitarnych do mechaniczno-biologicznej oczyszczalni ścieków będą miały znakomity wpływ na poprawę stanu środowiska. Realizowane w przedsięwzięcia będą miały ewidentnie proekologiczny charakter. Tym niemniej podczas realizacji niektórych z nich wystąpią pewne, najczęściej na niewielką skalę i chwilowe (CH) negatywne oddziaływania typowe przy prowadzeniu inwestycji liniowych (np. kolektory kanalizacyjne i wodociągowe) zmiany i przekształcenia niektórych komponentów środowiska.

Podobnie przyjęcie, jako celu sukcesywną likwidację źródeł emisji zanieczyszczeń pochodzących z palenisk domowych poprzez zmianę czynnika grzewczego z tradycyjnego (spalanie węgla, drewna, wszelkich dających się spalić odpadów) na paliwa ekologiczne przełoży się w sposób bezpośredni na poprawę stanu jakości atmosfery zarówno na terenie miasta jak i na terenie gminy.

Mniej bezpośrednio sprzyjające dla środowiska będą zmiany spowodowane działaniami wynikającymi z realizacji kierunków rozwoju komunikacji, w tym przede wszystkim realizacja obwodnicy oraz projektów związanych z budową i przebudową dróg. Działania związane z przebudową spowodują zajęcie pod drogi pasów terenu przylegających do istniejącej już infrastruktury drogowej i będących już pod wpływem antropopresji związanej głównie z emisją hałasu i zanieczyszczeń komunikacyjnych. Skutkiem przebudowy dróg będzie przede wszystkim poprawa warunków akustycznych i aerosanitarnych terenów przyległych, a więc i poprawa warunków życia mieszkańców. Zmniejszy się też negatywne oddziaływanie na środowisko wodne (budowa systemów ujmujących wody opadowe z powierzchni komunikacyjnych). Poprawi się też bezpieczeństwo ruchu drogowego.

Zapisane w projekcie studium kierunki kształtowania rolniczej przestrzeni produkcyjnej spowodują zmiany wpływające na glebę szatę roślinną oraz krajobraz. Grunty rolne w wyniku zmian sposobu użytkowania zostaną trwale wyłączone z produkcji rolnej. Wprowadzenie na terenach rolniczych zabudowy w zasadniczy sposób wpłynie na zmianę szaty roślinnej terenu. W miejscu niezagospodarowanym pojawi się nowe, trwałe pokrycie terenu roślinnością stanowiącą element ozdobny, wzbogacający estetykę krajobrazu oraz element izolacyjny, chroniący sąsiednie tereny od wzajemnego oddziaływania. Struktura krajobrazu terenów dotychczas użytkowanych rolniczo ulegnie zmianie – planowane jest wprowadzenie estetycznej zabudowy, wszelkich urządzeń uzupełniających, urządzenie terenów zieleni, więc wartości krajobrazowe tych obszarów powinny ulec znacznemu podwyższeniu.

W ogólnym bilansie można jednak uznać, że realizacja ustaleń studium nie wprowadzi zdecydowanie negatywnych zmian w zasobach środowiska przyrodniczego miasta i gminy. Można stwierdzić, iż wiele tych zmian będzie z pewnością zrekompensowanych.

Przyjęte w projekcie studium rozwiązania, służą ograniczeniu negatywnych oddziaływań na środowisko poszczególnych sposobów zagospodarowania i zainwestowania terenów oraz zachowują zasady ochrony obszarów aktywnych biologicznie i zabezpieczenia struktur przyrodniczych.

13. WYKORZYSTANE MATERIAŁY

Do sporządzenia niniejszej prognozy posłużyły dostępne prace dokumentacyjne, studialne i opracowania kartograficzne dotyczące problematyki środowiska przyrodniczego lub jego poszczególnych komponentów, a także problematyki zoologicznej. Wykorzystano także wyniki i materiały własne, zebrane podczas rekonesansu terenowego. Wśród opracowań, w szczególności wymienić należy:

- Opracowanie ekofizjograficzne wykonane na potrzeby Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta i gminy Dobrzyń nad Wisłą, czerwiec – wrzesień 2008r.;
- „Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta i gminy Dobrzyń nad Wisłą”, przyjęte przez Radę Miejską w Dobrzyniu nad Wisłą Uchwałą Nr XXVI /153/98 z dnia 18 czerwca 1998r.;
- „Strategia Rozwoju miasta i gminy Dobrzyń nad Wisłą opracowana przez Toruńską Agencję Rozwoju Regionalnego S.A.(2000r.)
- „Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Kujawsko – Pomorskiego, Kujawsko - Pomorskie Biuro Planowania Przestrzennego i Regionalnego we Włocławku, czerwiec 2003 (obecnie sporządzana zmiana planu);
- Strategia Rozwoju Województwa Kujawsko – Pomorskiego na lata 2007 – 2020, Zarząd Województwa Kujawsko – Pomorskiego, Uchwała Nr XLI/586/05 z dnia 12 grudnia 2005r.
- „Program ochrony środowiska dla miasta i gminy Dobrzyń nad Wisłą na lata 2004-2011”, Urząd Miasta i Gminy Dobrzyń nad Wisłą - Rada Miejska w Dobrzyniu nad Wisłą, Uchwała Nr 86 / XV / 2003 z dnia 1 grudnia 2003r.;
- „Plan gospodarki odpadami dla miasta i gminy Dobrzyń nad Wisłą na lata 2004-2011”, Urząd Miasta i Gminy Dobrzyń nad Wisłą - Rada Miejska w Dobrzyniu nad Wisłą, Uchwała Nr 86 / XV / 2003 z dnia 1 grudnia 2003r.;
- „Studium dla potrzeb planów ochrony przeciwpowodziowej – etap III, Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej w Warszawie, listopad 2006r.(opracowane Neokart GIS Sp z oo.);
- „Raport o stanie środowiska województwa kujawsko-pomorskiego w 2009r.” - Inspekcja Ochrony Środowiska, Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Bydgoszczy, Bydgoszcz 2007r. oraz „Raporty...” z lat wcześniejszych;
- Program zwiększania lesistości i zadrzewień w latach 2001-2020, Wojewoda Kujawsko-Pomorski, Bydgoszcz 2001 r.,
- Województwo kujawsko-pomorskie. Obszary chronione. Mapa 1:250 000, Wydział Ochrony Środowiska, Kujawsko-Pomorski Urząd Wojewódzki, Bydgoszcz 2001,
- Przyroda województwa kujawsko-pomorskiego, praca zbiorowa, Bydgoszcz 2001 r.,
- Środowisko przyrodnicze w województwie włocławskim, Włocławskie Towarzystwo Naukowe, Włocławek 1997,
- Klimat akustyczny województwa kujawsko-pomorskiego w badaniach WIOŚ, WIOŚ Bydgoszcz 2004,
- Marszelewski W., Burak Sz., Solarczyk A., Jeziora województwa kujawsko-pomorskiego, Kujawsko-Pomorski Urząd Wojewódzki, Wydział Ochrony Środowiska, Bydgoszcz 2000,
- Warunki przyrodnicze produkcji rolnej w województwie włocławskim, IUNG Puławy 1989r.,
- Kondracki J., Geografia fizyczna Polski, PWN Warszawa 1980,
- Bilans zasobów kopalin i wód podziemnych w Polsce wg stanu na 31 XII 2005 r., Ministerstwo Środowiska, Warszawa 2006,
- Mapa obszarów Głównych Zbiorników Wód Podziemnych (GZWP) w Polsce wymagających szczególnej ochrony, red. A. S. Kleczkowski, AGH Kraków 1990,
- Krajowy Program Oczyszczania Ścieków Komunalnych, Ministerstwo Środowiska, Warszawa 2005 r. oraz projekt jego aktualizacji.
- Geografia fizyczna Polski, oprac. J. Kondracki, PWN Warszawa, 1988,
- Materiały i obserwacje własne z wizji lokalnej.